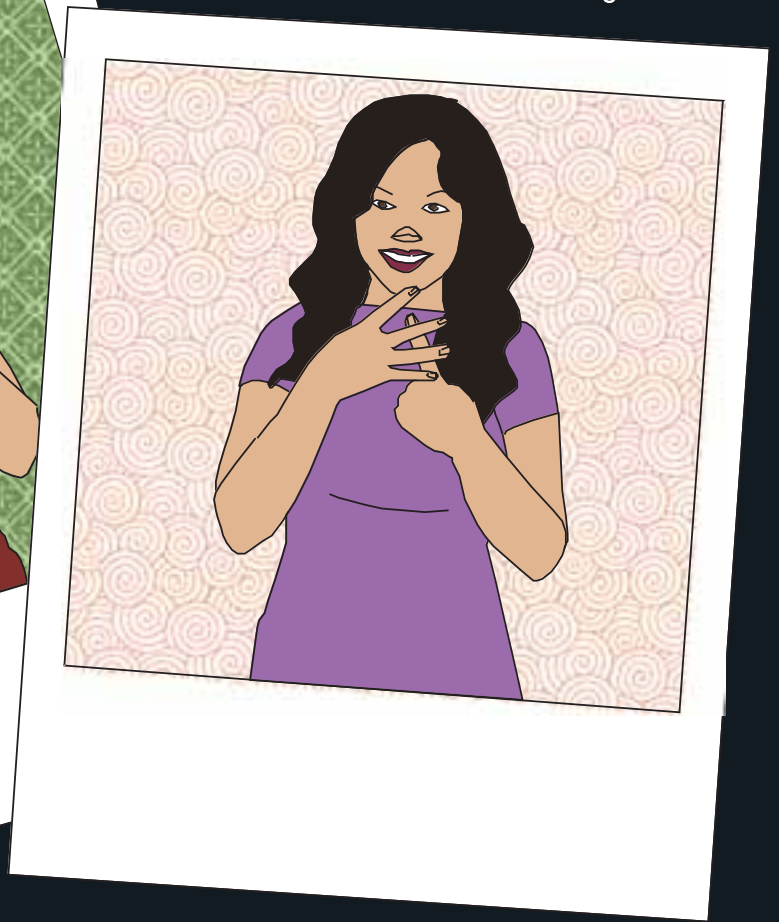
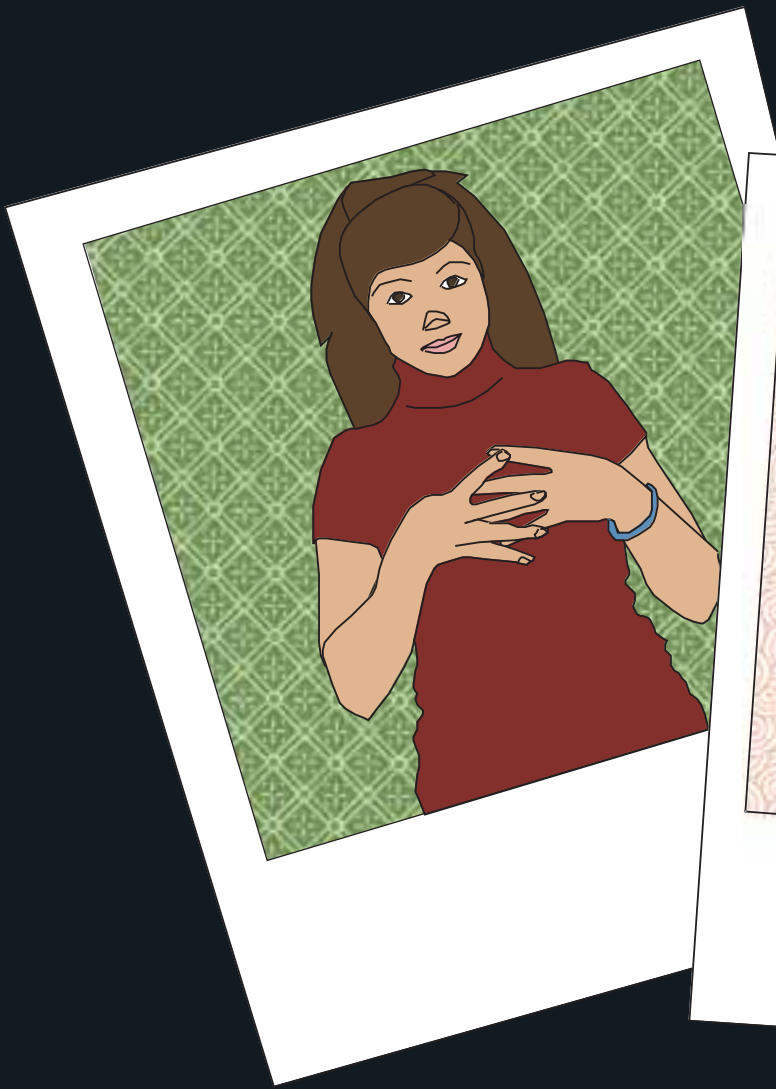

enXARXA'T

REVISTA DE LA XARXA DE DINAMITZACIÓ LINGÜÍSTICA DE LA UB

11

Hivern de 2007
Difusió gratuïta

Llenguatge i coneixement
VII Premi Arrelats i II de poesia

III Premi de poesia Joan Margarit 2008

Temàtica: tot tipus de creacions poètiques

Destinatari: alumnat de la UB de qualsevol cicle

Premi: un cap de setmana a l'illa de Menorca per a dues persones

Termini: 14 de març de 2008

Lloc de recepció de les obres: Serveis Lingüístics (Melcior de Palau 140, 08014 Barcelona), o als punts d'atenció als usuaris www.ub.edu/sl/ca/puntsatencio.htm

Podeu consultar les bases a www.ub.edu/xdl/premis/poesia

VIII Premi Arrelats de narrativa breu 2008

Temàtica: contes escrits, en prosa i en llengua catalana, sobre viatges, reals o imaginaris

Destinatari: alumnat de la UB de qualsevol cicle

Premi: un viatge a Dublín de sis dies per a dues persones

Termini: 14 de març de 2008

Lloc de recepció dels relats: Serveis Lingüístics (Melcior de Palau, 140 08014 Barcelona) o als punts d'atenció als usuaris (www.ub.edu/sl/ca/puntsatencio.htm)

Podeu consultar les bases a www.ub.edu/xdl/premis/arrelats.

El passat 25 d'octubre es va celebrar la "Festa means Party" davant de Palau Reial després d'una setmana cultural adreçada a tots els estudiants d'intercanvi de les universitats catalanes. Aquests actes van ser inclosos dins les activitats culturals programades en la Gimcana de la Borsa d'intercanvi lingüístic de la UB als quals també cal sumar una novetat d'enguany com són el taller de teatre i el club de lectura fàcil. Tot plegat forma part de l'acollida lingüística i cultural que any rere any organitzem des de la Xarxa de Dinamització Lingüística.

<http://www.ub.edu/slc/borsa/>
<http://www.ub.edu/slc/borsa/gimcana/>

FONDÀRIA

4 Llengües i coneixement.
Montserrat Cortès

7 La Llengua de Signes Catalana (LSC),
llengua minoritària i minoritzada.
Maria del Pilar Fernández

OPINIÓ

10 Diners fan bé, diners fan mal...
Boi Sagarra

L'ALTRA VIDA DE L'ESTUDIANT

11 Divagacions.
Núria Mateu

QUEDEM AL BAR

12 Avaluem l'avaluació continuada.
Gerard Amorós, Marta Gil, Irene Tarrés

SEPARATA

14 A la plaça Zion.
V Premi Arrelats de narrativa breu 2007.
Laura Patricio

L'ENTREVISTA

32 Quatre paraules amb... Claudi Mans.
Anna May

Els continguts d'ENXARXA'T estan subjectes a la llicència de Creative Commons Reconeixement-NoComercial-Compartir Igual. Les condicions de la llicència es troben a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es>.

FORA D'HORES

18 Trepitjant la zona
La Biblioteca Pública Arús. Adelina Itó

20 Zona de còmic
La normalització del 'manga' en català.
Gemma Pellisa

21 Zona de cinema
'Ladri di biciclette': la metamorfosi
de la mirada. Laura Pla

22 Zona d'art
Agenda d'art. Sara Ruiz

23 Zona balbucejant
Introducció. Lis Brusa i Nouzha abou-Salama
El delictes de voler una vida millor. Lis Brusa
Mauritans a Catalunya. Sow Oumar

24 Zona de teatre
Entre bambolines. Laura Hernández

25 Ciberzona
La Xarxa CRUSCAT. Eva Gomàriz

26 El sofà literari
Mo no síl · lab two. Anna May
II Premi universitari de poesia
Endavant, Restes, Clissats de natura.
Cristina Balaguer

28 Zona de lectura
Rere molts diluvis. Irene Tarrés
Entrevista a Lolita Bosch. Irene Tarrés

30 Zona de ciència
El camí de la ciència. Anna May

Consell de Redacció (Xarxa de Dinamització Lingüística de la UB): Josep Cara, Georgina Castellà, Marta Gil, Laura Hernández, Montserrat Lleopart, Jordi Matas, Núria Mateu, Conxa Planas, Sara Ruiz, Irene Tarrés.

Coordinació: Josep Cara.

Col·laboradors d'aquest número: Gerard Amorós, Sílvia Argudo, Cristina Balaguer, Joan Ramon Berengueras, Montserrat Cortès, Lis Valeria Brusa, Maria del Pilar Fernández, Antònio Garcia, Marta Gil, Eva Gomàriz, Francesc González, Laura Hernández, Adelina Itó, Amagoia Jalon, Bettina Kiedl, Montserrat Lleopart, Claudi Mans, Núria Mateu, Anna May, Nouzha abou-Salama, Sow Oumar, Laura Patricio, Gemma Pellisa, Laura Pla, Sara Ruiz, Boi Sagarra, Irene Tarrés.

Revisió lingüística: l'Apòstrof, SCCL.

Edita: Serveis Lingüístics de la UB.

Disseny de la capçalera: Laura Velasco.

Fotografies de la portada: Maria Pilar Fernández. **Disseny de la portada:** Sara Ruiz.

Disseny, edició i maquetació: l'Apòstrof, SCCL.

Versió digital: <http://www.ub.edu/enxarxat>

Imprimeix: Gramagraf SCCL.

DL: B-22352-02

ENXARXA'T té una periodicitat semestral. Els articles de la revista reflecteixen exclusivament l'opinió de qui els signen. Per participar en el proper número o publicar una carta d'opinió, escriu-nos a enxarxat@ub.edu.

Amb el suport tècnic dels Serveis Lingüístic de la UB.

Amb la col·laboració del Vicerectorat de Relacions Institucionals, Comunicació i Política Lingüística, Vicerectorat d'Estudiants de la Universitat de Barcelona i del Comissionat per a Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya

Llengües i coneixement

enXARXAT
4 núm. 11

Una creença popular molt estesa és que les persones que tenen una llengua diferent, també tenen una visió del món diferent. Això contrasta, però, amb les tendències científiques fins ara predominants en la Psicologia. Durant molts anys, hi ha imperat la idea que totes les llengües tenen les mateixes propietats perquè reflecteixen l'estructura de la ment humana; les llengües són com són per la manera com pensa la gent. De manera que les intuïcions de les persones no es corresponien amb les propostes predominants en la ciència cognitiva.

És curiós, però, que justament ara que s'imposa una globalització econòmica, la ciència recupera la idea de la diversitat. En diversos centres de recerca punters a escala internacional, es dediquen molts esforços a demostrar que les llengües reflecteixen diferents maneres d'entendre la realitat; les diferents llengües es corresponen amb diferents formes de coneixement. Això comporta que, quan aprenem una llengua i la practiquem, ens estem entrenant a pensar

d'una determinada manera. Per això les llengües són un tresor, un patrimoni de la humanitat; són un laboratori natural que ens permet conèixer com funciona la ment.

Comparar les llengües ens permet eixamplar mires, i superar l'estretor inamovible a la qual podem quedar condemnats si només som capaços de veure el món d'una sola manera.

Llengües diferents, perspectives mentals diferents

Dues espelmes o dues unitats llargues i primes de cera?
Quan a casa s'apaga el llum, m'afanyo a encendre *dues espelmes*; però si jo fos parlant del maia del Yucatán, encendria *dues unitats llargues i primes de cera*. En català, marquem en plural els objectes que tenen límits definits; per això diem *dues espelmes* o *tres cadires*. En canvi, neces-

sitem alguna unitat de mesura per comptar els que no tenen límits clars i que entenem com a indivisibles; i així diem *dues ampolles d'aigua, tres tasses d'arròs o quatre pales de sorra*. És a dir, distingim per la forma i els objectes que no admeten divisions intrínseques no els podem pluralitzar. Perquè no diem pas *tres tasses d'arrossos*, oi? Però, en el maia del Yucatán, generalment els noms no es marquen en plural, de manera que els objectes són tractats com a substàncies informes. Això vol dir que els maies del Yucatán es fixen més en els materials que en les formes? Doncs és el que indiquen diversos experiments.

Suposeu-vos que us ensenyen tres objectes: una capsula de cartró, una capsula de plàstic i un tros de cartró. Després us demanen que aparelleu els dos objectes que més s'assemblen. Quins ajuntareu? Els treballs que s'han dut a terme amb subjectes anglesos (una llengua que en aquest aspecte funciona com el català) i amb subjectes parlants del maia mostren que els anglòfons agrupen la caixa de cartó i la caixa de plàstic; en canvi, els maies agrupen la capsula de cartó amb el tros de cartró. És a dir, els anglesos paren atenció a la forma mentre que els maies paren atenció a la substància. Ben segur que la percepció és la mateixa, però els parlants d'aquestes dues llengües categoritzen els objectes segons criteris semàntics diferents.

Aquestes distincions, que afecten el lèxic i la gramàtica, tenen un efecte en tasques d'atenció i memòria perceptiva. És a dir, tenen conseqüències cognitives. Diferenciar per la forma o la substància són maneres diferents de conceptualitzar la realitat. Però vegem altres exemples.

“Dixem els avisos *a la nevera*” i “les pomes *a la fruitera*” Sovint ens passa que, per no despistar-nos, “enganxem els avisos *a la nevera*”; quan tornem de plaça, “posem la fruita *a la fruitera*”; quan acabem de llegir, “tornem a deixar el llibre *a la tauleta de nit*”. Bé prou que sabem que una cosa és l'eix vertical i un altre l'horitzontal. També tenim clar que la fruita queda més o menys ben col·locada a la fruitera, encara que no hi quedi encaixada com els ous a les oueres. Tot i així, aquestes diferenciacions no sembla pas que ens interessin gaire. Però quan aprenem anglès ens ensenyen que hem de diferenciar entre “col·locar coses en contenidors” i “deixar coses en superfícies” per poder fer servir adequadament *put in* o *put on*. Fet i fet, no ens resulta tan estrany perquè en català també fem servir *en* quan es tracta d'introduir un objecte en un altre. Ben mirat “col·loquem les cartes *en* els sobres”. Però el que sí que ens crida més l'atenció és diferenciar entre “ben encaixat” o “balder”, com fa el coreà. En aquesta llengua es diferencia entre col·locar objectes que, per les formes, encaixen a la perfecció (com “els ous a les oueres”, “la cinta de vídeo a la seva capsula” o “l'anell al dit”) i col·locar els objectes de manera que hi quedin col·locats folgadament (com “les pomes a la fruitera” o “els llibres a la motxilla”). Ves quines idees aquesta gent!

Però la pregunta, és clar, és si la manera de categoritzar els termes espacials en aquestes llengües té efectes en la categorització no lingüística. Dit d'una altra manera, hi ha

diferències en la manera com els anglòfons i els coreans es representen les relacions espacials? S'ha demostrat experimentalment que, quan s'ensenyen imatges d'escenes que comporten un encaix o una ubicació folgada, els subjectes anglesos no són capaços de distingir-les. En canvi, els parlants del coreà de seguida detecten les semblances. Això indica que les diferenciacions espacials que la llengua estableix són molt presents en la ment dels parlants.

Les llengües i l'espai: *a la dreta o al nord?*

De fet, totes les llengües codifiquen les relacions espacials d'alguna manera. El com és el que les diferencia. La majoria de les llengües del nostre entorn situen els objectes de manera relativa, depenent de la ubicació i l'orientació del parlant. El parlant organitza l'espai en termes de *davant, darrere, dreta, esquerra*, en funció del seu punt de vista. Així, per exemple, fàcilment podem dir “he deixat les teves ulleres *a la dreta* del telèfon”. Per què *a la dreta* o *a l'esquerra*, i no *al nord* o *al sud*? Nosaltres fem servir les coordenades cardinals quan ens situem en una escala geogràficament àmplia, però no quan ens movem a petita escala. Si parem taula, mai no direm “posa el ganivet *al sud* de la cullera”, sinó “*a l'esquerra*”. Però, en algunes llengües, quan se situen els objectes, es fa servir un sistema al marge del parlant. En tzeltal, la ubicació es basa en un pla inclinat en què “pujant” és el sud i “baixant”, el nord; de manera que un ganivet a l'esquerra de cullera es podria referir amb una expressió com “el ganivet està *de pujada* de la cullera”. En guugu yimithir, fins i tot dirien “tens una formiga a la cama *sud*”. En aquestes dues llengües la ubicació no depèn de les propietats perceptives de les persones, sinó que és una referència fixa, que no depèn de cap a on mira el parlant.

I ens podem tornar a preguntar si aquestes diferències tenen conseqüències cognitives. Afecten en la resolució de tasques que no comporten fer servir la llengua? Per tal de comprovar aquestes preguntes, alguns investigadors han dissenyat uns experiments enginyosos, però molt simples. Situen subjectes parlants dels dos tipus de llengües davant d'una taula on, per exemple, veuen una fletxa que segueix un recorregut i acaba apuntant a la dreta (i suposem que, en aquest cas, la dreta es correspon amb el nord). Després es demana als subjectes que es girin 180° i que reproduïxin el recorregut vist. Els subjectes parlants de l'anglès i l'holandès (llengües que en aquest aspecte funcionen com el català) tracen un recorregut que acaba apuntant a la seva dreta; però, és clar, després del gir, la dreta es correspon amb el sud. En canvi, els subjectes parlants del tzeltal reproduïxen un traçat que, després de girar 180°, continua apuntant al nord; és a dir, fan justament a l'invers que els anglesos i holandesos. Aquest tipus d'experiments assenyalen que la resolució de tasques espacials no lingüístiques estan influenciades per la llengua que es parla. Fins i tot s'ha descrit que els parlants de llengües com el tzeltal tendeixen a confondre la dreta i l'esquerra i les imatges invertides, cosa que s'atribueix al fet de no produir lingüísticament aquesta mena d'asimetries.

Pensar per parlar en català i en llengües diferents

Quan en turc es vol narrar un fet passat, cal fer servir formes lingüístiques diferents segons que s'hagi estat testimoni de la situació o no. Quan un parlant del kwakiutl vol dir "m'agradaria tenir aquella casa", ha de marcar lingüísticament si *l'està veient o no*. Quan un parlant del tzeltal vol dir "deixa les gerres sobre la taula", ha de parar atenció a la forma de les gerres perquè segons la forma haurà de fer servir un verb o un altre. Quan un parlant de l'espanyol o un parlant de l'euskera vol referir un objecte, ha de dividir l'espai en tres dimensions: proximal (*este, hau*), medial (*ese, hori*) i distal (*aquel, hura*); en canvi, un parlant de l'anglès o un del francès faran una diferenciació binària de l'espai (*here/there, ici/là*).

Quan els parlants d'aquestes llengües preparen un missatge han de tenir en compte aquestes especificitats; en d'altres llengües, d'altres. En el moment de traduir les idees a paraules, hem d'adequar els pensaments a les restriccions de la llengua que farem servir. I així aprenem a parar atenció a unes diferenciacions i a ignorar-ne d'altres. Ens entrenem a fixar-nos en uns determinats aspectes. I aquests aspectes se'ns fan molt accessibles perquè els exercitem contínuament, cada vegada que parlem. Acostumats a fer determinats càlculs mentals, ni ens adonem que hi ha altres possibles maneres de representar-nos la realitat. I, amb la pràctica, el pensament es va impregnant d'aquestes diferenciacions, que guien la nostra comprensió i nostra manera de situar-nos en el món.

Així vist, aprendre una segona llengua comporta aprendre una manera diferent de concebre la realitat. Aprendre una nova llengua és aprendre una nova perspectiva des de la qual mirar el món. Que estiguem avesats a fer unes distincions no vol pas dir que no siguem capaços de fer-ne d'altres, d'aprendre'n d'altres. Perquè les persones tenim un

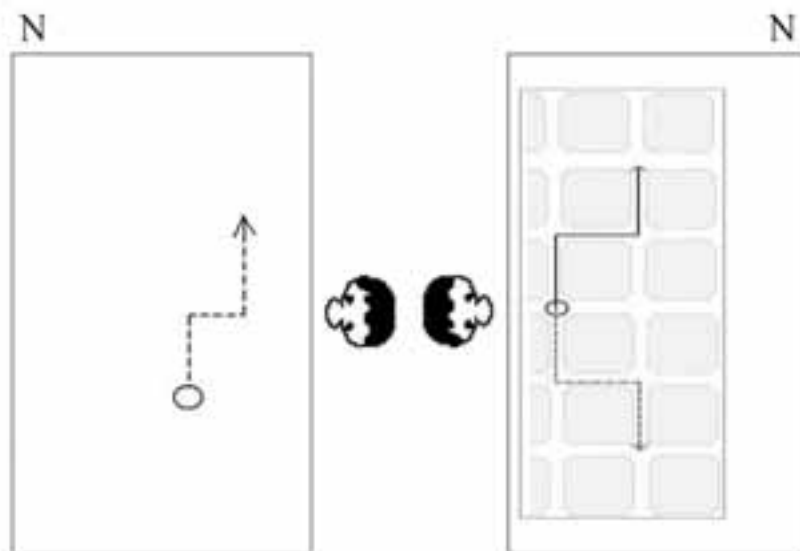
sol sistema conceptual, però podem operar amb diferents sistemes semàntics. Tants com llengües diferents parlem.

Aprendre noves llengües no és substituir un sistema per un altre, sinó afegir-ne de nous. Quan anem a fer servir una llengua, recuperem un sistema; si en volem fer servir un altre, prenem una altra mirada. Per tant, poder treballar mentalment amb sistemes diferents —o que en alguns aspectes són diferents— implica tenir més versatilitat a l'hora de mirar el món. Ho apuntàvem al començament: sabent parlar llengües diferents obrim perspectives mentals, eixemplem coneixements.

Vist des de la nostra realitat catalana, el que hem dit té diverses implicacions. D'una banda, i per dir-ho suaument, diu ben poc a favor d'aquells que són reticents a aprendre el català. Prenen una actitud obtusa, curta de mires. I, si ens centrem en l'àmbit universitari, aleshores hem d'afegir que mostren una disposició mental gens pròpia del que representa estar, estudiar, treballar en una universitat. A cap centre de docència superior, li pot interessar acollir persones que no tinguin com a objectiu créixer en coneixements.

D'altra banda, ens planteja un repte. Hem de saber aprofitar la diversitat lingüística a les aules per fomentar la millora cognitiva del conjunt de l'alumnat, per promoure l'habilitat per prendre perspectives conceptuals diverses. En aquest marc, necessàriament amb el català com a eix vertebrador a partir del qual anar mirant altres maneres de veure el món, ens situem en una posició envejable a escala internacional.

Montserrat Cortès i Colomé
Dept. de Psicologia Bàsica

La llengua de signes catalana (LSC), llengua minoritària i minoritzada

La llengua de signes és la llengua d'una comunitat

Baker i Cokely (1980) han definit el llenguatge com: "Sistema de símbols relativament arbitrari i de regles gramaticals que es transformen en el temps i que els membres d'una comunitat acorden i usen per interactuar uns amb altres, comunicar les seves idees, emocions i intencions, per pensar i per transmetre la seva cultura de generació en generació" (Baker i Cokely, pàg. 22).

Tots els humans naixem amb unes competències lingüístiques bàsiques, que després utilitzem i desenvolupem en contacte amb els usuaris de la llengua, deduint la llengua de la nostra comunitat. És a dir que tota llengua és un bé cultural, un tresor dipositat per la pràctica comunicativa en els subjectes que pertanyen a una mateixa comunitat. La llengua de signes sorgeix de manera natural quan un sord entra en contacte amb un altre o altres sords.

La llengua de signes es caracteritza amb unitats bàsiques lèxiques produïdes per les mans que se mouen en l'espai i els signes s'organitzen espacialment i no temporalment. La llengua de signes catalana o LSC és la llengua utilitzada per un col·lectiu de 32.000 persones a Catalunya i a l'illa de Menorca. D'aquests usuaris uns 7.000 són persones sordes i sordcegues i la resta són oïdors (familiars de sords,

professors, logopedes, intèrprets, mediadors, estudiants, investigadors i persones amb mutisme o trastorns de la comunicació, entre d'altres). La majoria d'aquests usuaris participen de manifestacions culturals pròpies i distintives, conseqüència de la comunicació visuogestual que els caracteritza.

La formació dels signes. Paràmetres que els defineixen

Stokoe (1960) identificà diferents tipus d'informació que permeten identificar i diferenciar els signes de les llengües de signes. Diferents investigacions en llengües de signes han posat de relleu els següents "paràmetres formacionals" dels signes. Cadascun dels signes de l'LSC es pot definir i analitzar a partir dels següents *queremes* o paràmetres formacionals.

El lloc d'articulació: localització de la mà o les mans que fan el signe en relació amb el cos. És el lloc concret de l'espai on es realitza el signe. Aquest espai se situa davant del cos del signant i ocupa des de la part alta del cap fins a la cintura. No és usual signar més amunt del cap o més avall de la cintura ja que aquesta és l'àrea que facilita la millor percepció dels signes.

Hi ha signes que es fan a diferents llocs del cos, i n'hi ha que es fan a l'*espai neutre*: espai delimitat en un angle de 180 graus davant del signant.

La configuració de la mà o les mans que fan el signe. Les llengües de signes mostren configuracions de la mà molt diferents, no totes tenen les mateixes configuracions. Cada llengua de signes té la seva pròpia *fonologia*. Dins d'aquests paràmetres hi ha un nombre limitat de components; per exemple, no totes les formes de la mà són físicament possibles.

El moviment o canvi en la configuració de la mà o les mans. Las mans es poden moure i orientar de múltiples formes dins l'espai. El palmell de la mà es pot orientar cap amunt, cap avall, cap a la dreta, cap a l'esquerra, de manera que canvia el significat del signe.

Els *components no manuals*, en especial l'*expressió facial*, que es fan paral·lelament al signe. Els components no manuals constitueixen un element fonamental a la formació dels signes.

Dins aquests components, els *moviments de la boca* tenen gran importància. Alguns són un préstec de la llengua oral, però altres no ho són i, a més, són una part obligada del signe. El moviment ràpid i ostensible de la llengua dins la boca entreoberta és característic d'alguns signes i expressions de l'LSC.

També s'ha de considerar les condicions de *dominància i simetria* en la realització d'un signe.

La *dominància* es manifesta en els signes efectuats amb les dues mans, però en els quals la forma que adopta cada una és diferent. Llavors es mou només una de les mans (anomenada *mà dominant*), que adopta diferents configuracions i moviments, mentre que la mà passiva (*mà no dominant*) adopta un nombre limitat de configuracions, les més usuals de la llengua.

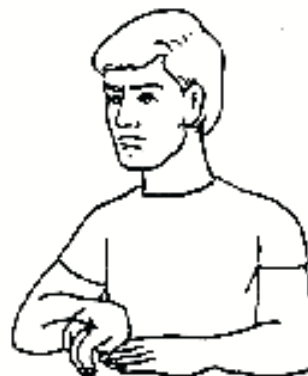
La *simetria* es manifesta en els signes que es duen a terme amb les dues mans i en els quals la configuració i el moviment de totes dues és igual o simètric.

Cada signe es pot analitzar en funció d'aquests paràmetres, de manera que diferents combinacions entre els paràmetres donen lloc a diferents signes, com diferents trets fonològics donen lloc a diferents fonemes. Un canvi senzill d'un d'aquests paràmetres pot donar lloc a un altre signe, amb significat completament diferent.

Simultaneïtat de les llengües de signes

La modalitat visuogestual dona lloc a la presentació *simultània* i no lineal de les llengües de signes. Així, mentre la modalitat acústicovocal (llengua oral) necessita ser expressada en una seqüència lineal, i l'ordre d'ubicació dels elements que integren una frase és fonamental, la

modalitat visuogestual (llengua de signes) permet expressar simultàniament diferents elements. Il·lustrem la simultaneïtat de la llengua de signes amb l'exemple següent:

El dibuix representa la frase: *una persona recolzada a la part de davant d'un cotxe* (Valmaseda i Alonso, 2002)

Es pot veure que es poden utilitzar les dues mans alhora i això permet expressar diferents idees de *forma simultània*. Però no podem reduir el concepte de *simultaneïtat* exclusivament a l'ús simultani de les dues mans. A l'exemple cada mà aporta també diferent informació gramatical. Per exemple, la mà dreta ens informa alhora que hi ha una persona, aquesta persona està asseguda i que està asseguda exactament a la part davantera del cotxe. És a dir, que un únic signe pot donar una informació que en la llengua oral necessita d'una cadena d'elements.

Totes les llengües tenen les seves *regles morfosintàctiques*, i també la llengua de signes catalana és un sistema de regles morfològiques i sintàctiques (Fernández Viader *et al*, 2002). La recerca lingüística ha posat de manifest que les propietats bàsiques de les llengües orals i de signes són les mateixes, és a dir, ambdós tipus de llengües (orals i de signes) tenen complexitat gramatical i els mateixos principis organitzatius.

Les llengües de signes, com les llengües orals, estan estructurades lingüísticament en diferents nivells: fonològic, lèxic, morfològic, sintàctic i pragmàtic.

Al quadre següent mostrem algunes diferències entre les llengües orals i les llengües de signes:

Llengua de signes	Llengua oral
<i>Visual</i>	<i>Acústica</i>
<i>Gestual</i>	<i>Vocal</i>
<i>Espacial</i>	
<i>Simultània</i>	<i>Temporal o lineal</i>

La llengua de signes catalana és una llengua minoritària i minoritzada

La llengua de signes catalana és una llengua minoritària de l'Europa occidental i ha estat una llengua minoritzada, sotmesa a una situació de diglòssia al territori i també minoritzada per part de les altres llengües amb les quals li toca conviure. A l'Estat espanyol la llengua de signes catalana es troba també en inferioritat davant la llengua de signes espanyola (LSE), utilitzada pels usuaris no catalanoparlants de la resta de l'Estat i aquesta és la llengua de signes amb més presència a la majoria dels mitjans de comunicació. Sens dubte podríem ubicar l'LSC dins la llista de les llengües amenaçades i en risc d'extinció.

Estatus oficial

El Parlament de Catalunya va ser el primer de l'Estat espanyol a aprovar, l'any 1994, per unanimitat, una proposició no de llei sobre la promoció i difusió del coneixement de la llengua de signes catalana. A partir d'aquesta data, la llengua de signes catalana va començar a avançar cap al reconeixement oficial. Cal destacar que es van desenvolupar noves titulacions per a la formació de professionals experts en aquesta llengua. Així, es va desenvolupar el cicle formatiu de tècnic superior d'interpret de la llengua de signes catalana i també es van començar a formar persones sordes, usuàries de l'LSC, com a professors d'aquesta llengua. Actualment, des de l'any 2005, aquests professionals són formats dins el programa de Postgraus i Màsters a la Universitat de Barcelona.

Actualment, onze anys després, l'article 50.6 del nou Estatut d'autonomia català preveu que "els poders públics han de garantir l'ús de la llengua de signes catalana i les condicions que permetin d'assolir la igualtat de les persones amb sordesa que optin per aquesta llengua, que ha de ser objecte d'ensenyament, protecció i respecte" (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, número 224, 3 d'octubre de 2005, article 50.6). Per tal de donar compliment a l'article, el Govern de Catalunya anunciava el passat 8 de març de 2007 la creació d'un grup de treball per impulsar una llei de l'ús de la llengua.

En data 19 de juny de 2007, la Comissió de Treball i Afers Socials del Congrés dels Diputats va aprovar un projecte de llei pel qual es dona un suport explícit a totes les llengües de signes de l'Estat espanyol. Aquesta llei representà una fita històrica en el reconeixement de la llengua. El projecte va ser aprovat al Senat aquest mes d'octubre per unanimitat. El text reconeix les llengües de signes espanyoles i regula els mitjans de suport a la comunicació de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues.

La recerca de la llengua de signes catalana

Sens dubte, la llengua de signes catalana (LSC) és un patrimoni històric, social i lingüístic del país, considerada un

tesor per tota la comunitat sorda, i els usuaris i usuàries de la llengua i els investigadors de la llengua. La utilització de l'LSC no es limita al pla de les comunicacions informals, ja que el seu ús ha anat introduint-se en àmbits on abans era ignorada o estava absent, tal com l'educació, la recerca, els mitjans de comunicació i les administracions públiques.

En els darrers anys han sorgit grups de recerca de l'LSC a Catalunya, entre els quals destaquen la Fundació ILLESCAT (Fundació del Centre d'Estudis de l'LSC), el grup APRELS del Departament de Psicologia Evolutiva i de l'Educació.

La producció científica en llengua de signes catalana és encara incipient, si bé la darrera dècada han aparegut els primers articles científics, ensenyament-aprenentatge. Destacar que des dels anys noranta la presència de la llengua de signes catalana a congressos internacionals ha estat constant.

En conseqüència, podem afirmar que els avenços de l'estatus de l'LSC aquesta darrera dècada han estat importants, si bé cal seguir avançant a la recerca i vetllar per tenir cura de la llengua ja que, com hem dit, es tracta d'una llengua amenaçada, que, a més d'un bé cultural del país és un dret lingüístic i cultural irrenunciable dels seus usuaris. També cal defensar i preservar l'LSC davant la major presència de l'LSE (llengua de signes espanyola) als mitjans de Catalunya, amb les conseqüències de l'arribada d'interferències i barbarismes que posen en risc la conservació i la recuperació de la llengua de signes del territori català, l'LSC.

Maria del Pilar Fernández Viader
Dept. de Psicologia Evolutiva i de l'Educació

Bibliografia

- BAKER, A. i COKELEY, D. 1980. *American Sign Language: A teacher's Resource text on grammar and culture*. Silver Springs. Md. T. J. Publishers.
- FERNÁNDEZ VIADER, M. P. *et al.* 2002. *Aprenem LSC!: manual per a l'ensenyament-aprenentatge de la llengua de signes catalana*. Barcelona: Fundació Illescat, 2 v.: il. 30 cm + 2 videocassetes.
- FERNÁNDEZ VIADER, M. P. i PERTUSA, E. (coord.). 2005. *El valor de la mirada: sordera y educación*. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- SEGIMON, J. M. i FERNÁNDEZ VIADER, M. P. 2004. *Dilscat. Diccionari de la llengua de signes catalana*. Barcelona: Fundació Illescat.
- VALMASEDA, M. i ALONSO, P. 2002. *La lengua de signos española como una lengua que se estructura a diferentes niveles lingüísticos*.

Diners fan bé, diners fan mal...

Ja ho va fer saber el mallorquí Anselm Turmeda en el seu *Elogi als diners*, adaptat i popularitzat posteriorment pel cantautor xatívi Raimon, els diners poden fer esdevenir els fets més inversemblants. I en el cas del nostre marc casolà, el de la Universitat de Barcelona, poden fer que una institució que sobre el paper (dels seus estatuts) defensa —ha defensat i defensarà— la llengua del seu poble, renunciï a ella.

Sí sí, no es quedin garratibats, encara, i continuïn llegint... Perquè avui en dia la UB té a les seves facultats una gran quantitat de publicitat —de múltiples i variades empreses— que ignora la llengua de Pompeu Fabra, un dels seus catedràtics més estimats. Un cop arribats en aquest punt algú amb tota la raó del món em podria demanar el perquè no parlo sobre el dret dels publicitats (*Bancos, ejército, caixes...*) a envair l'espai públic i col·lectiu de la UB... La realitat és que friso per capficar-me en aquest succulent debat; però aquesta volta i només per manca d'espai em centraré exclusivament en la cara lingüística d'aquest políedre.

Com anava dient als espais de la UB trobem una gran quantitat de publicitat. Una part no està autoritzada per la mateixa universitat, tot i aquest fet la mateixa universitat no fa gran cosa per impedir-la o si més no regular-la. Per altra banda tenim una sèrie de publicitat i estructures publicitàries que estan autoritzades i que, per tant, suposo —digueu-me innocent— que haurien d'utilitzar la llengua oficial de la UB a l'hora d'adreçar-se a la comunitat universitària... Res més allunyat de la realitat. Tot i que en la normativa d'usos lingüístics no hi ha cap apartat específic que parli sobre la publicitat comercial, al meu entendre aquestes empreses deuen tenir un contracte amb la universitat que els atorga "el dret" de posar publicitat. Per tant crec que haurien de complir les exigències lingüístiques igual que les empreses concessionàries de serveis universitaris. És clar que deu ser una qüestió complicada demanar a una empresa externa que respecti la nostra llengua, des del mateix moment en que una empresa del grup UB com és IL3 (Institute for life long learning) margina el català en gran part de la seva publicitat.

Suposo que en la universitat de l'empresa i l'excel·lència la nostra llengua no deu ser gaire "competitiva" o, si més no, no suficientment lucrativa. A la vista dels fets em remeto. Mentrestant, jo continuo pensant que en Turmeda tenia més raó que un sant, encara que acabés convertit a l'islamisme. *Diners fan bé diners fan mal...*

Boi Sagarra
Estudiant de Biologia

**Diners fan bé, diners fan mal,
diners fan l'home infernal
e fan-lo sant celestial,
segons que els usa.
Diners fan bregues e remors,
e vituperis e honors,
e fan cantar preicadors:
Beati quorum.**

**Diners, doncs, vulles aplegar.
Si els pots haver no els lleixis anar;
si molts n'hauràs poràs tornar
papa de Roma.**

Fragment d'*Elogi dels diners*
Anselm Turmeda-Raimon

Divagacions

Tot el que trobareu aquí no deixen de ser pures elucubracions mentals. Bocins de pensament que he anat enganxant com si d'un collage es tractés. Reflexions que m'hauria pogut guardar per a mi mateixa, que hauria pogut compartir amb algú de confiança davant d'una cervesa, però que finalment han acabat en una pàgina de revista.

El viatge

Et plantejges què fer, on anar i en quina cantonada girar. Finalment pots lligar-ho tot per desconnectar de la gran urbs i escapar-te a un raconet de terra enmig d'un desert d'aigua. Ara toca jugar a enganyar-te a tu mateixa. Hipotecar les vacances perquè no hi ha més remei. Girar la truita i transformar l'obligació de treballar en una aventura d'estiu.

Si agaféssim l'escriptori de l'ordinador podríem fer una carpeta nova per posar-hi, a part, les feines d'estiu. Què fa una eterna estudiant de psicologia transformada en cuinera menorquina? Viure dues, o més vides en una, com la Lee Miller. Provar aquí i allà per descobrir on i com la vida és més planera i tranquil·la.

D'alguna manera busques l'oportunitat de fer-te un lloc. Trobar altres vides que et sedueixin. Gent diferent. Cares amables. Somriures tendres. Mirades còmplices.

Ara mateix l'altra vida de l'estudiant és aquella que transcurre en poc temps però amb una intensitat inusitada. Aquella que fa que deixi de ser la jo estudianta per passar a interpretar una altra jo. Significa reconèixer-me en altres. Assajar nous comportaments. Acomodar-me en una altra pell. Descobrir nous móns a un pas de casa. Gaudir del moment. Construir històries fantàstiques. Convertir-se en mag només amb un barret o en pallasso només amb un nas. Viure històries imaginades i imaginar històries viscudes. Tot això en un espai i un temps minúsculs.

El retorn

Ja hi tornem a ser. Setembre. Obrir la mà i deixar anar la calma illenca. Tornar al brogit de la ciutat. Augmentar la velocitat de les meves accions. Afiar els sentits. Recuperar automatismes que al juny vaig posar en caps. Desfer paquets i retrobar andròmines que ràpidament vaig endreçar al calaix de l'oblit.

Toca enfilar l'agulla i fer-hi passar els dies. Curs que comença. Feina que continua. Segurament si la feina de qui estudia fos només aquesta tot seria diferent. Setembre seria nom d'il·lusió després d'un període de vacances. Però no. Sempre hi ha l'altra vida de l'estudiant. I això moltes vegades no és sinònim de disbauxa.

De vegades, aquesta altra vida suposa convertir-se en artista de circ i fer equilibris, malabars i trapezi per combinar horaris i continuar tenint vida després de les obligacions. Com molts ja sabem, no tot són flors i violes. I és molt probable que a partir d'ara la cosa, lluny de suavitzar-se, es compliqui.

El miratge

Quan el jo estudiant arriba al final de la seva vida acadèmica el que li queda al davant és l'abisme. Un abisme que, a voltes, s'apareix com un garbuix de camins que s'entortolliguen al seu pas. L'horitzó s'eixampla tant que fa por. Podríem comparar-ho amb el tòpic de l'escriptor davant del full en blanc, però en versió ampliada. Les pàgines de vida que queden per escriure s'allargassen. Podem elegir els mots que volem que continguin. Decidir el tipus de lletra. Si volem escriure amb llapis per poder esborrar fàcilment; amb ploma per rememorar les tradicions; amb bolígraf per no perdre el costum que hem adquirit al cap dels anys; o bé potser ja estem tan habituats a la tecnologia que no concebem una altra manera d'expressar-nos que l'ordinador. Tanmateix, tenim l'opció d'aventurar-nos a escriure de mil maneres, segons ens convingui a cada època de la vida. Estar oberts davant la possible aparició de noves maneres d'escriure la vida. I sobretot, atrevir-nos a posar-hi colors.

Núria Mateu
Estudiant de Psicologia

Avaluem l'avaluació continuada

Ens trobem al bar de la Facultat de Geografia i Història per parlar de l'avaluació continuada que s'està començant a aplicar a les universitats. Per fer-ho hem quedat amb Anna May, estudiant d'Enginyeria Química; Sílvia Argudo, professora de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació; Bettina Kiedl, estudiant del programa Erasmus a la Facultat de Filologia; Marta Gil, estudiant de Filosofia; Gerard Amorós, estudiant de Física, i Amagoia Amagoia, estudiant de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació.

ENXARXAT
12 núm. 11

És el primer any que us trobeu amb l'avaluació continuada? I, d'altra banda, ja sabeu com funciona?

Amagoia: És un nou sistema d'avaluació per als estudiants, d'acord amb el nou procés de Bolonya, que actualment s'està aplicant arreu d'Europa. Es tracta de fer un treball avaluable continu durant el curs en comptes dels tradicionals exàmens finals. Segons el meu parer, comporta una dedicació exclusiva per part de l'estudiant i, per tant, difícilment es pot combinar amb el desenvolupament d'una tasca al món laboral. D'altra banda, per als professors també suposa molta més feina de correcció i, per descomptat, de seguiment. Personalment, no entenc gaire bé el seu objectiu: si és augmentar les competències de l'estudiant o aconseguir que traguem més aprovats...

Sílvia: Estic totalment d'acord amb això que comporta molta més feina per

al professorat (*riure*). El cas és que jo vinc d'un ensenyament on ja feiem avaluació contínua. Tenim grups petits i, per tant, molt de contacte amb l'alumne. Pel que fa al fet de compaginar treball i estudis, penso que la culpa no la podem pas donar a l'avaluació continuada, ja que les hores que s'han de dedicar al dia a l'estudi són les mateixes, si és fa ben fet, tant en una opció com en l'altra. Com a solució el que un pot fer és matricular-se a menys assignatures, fer la carrera més a poc a poc. Hi ha un temps necessari, que es correspon amb el nombre de crèdits que l'alumne ha de dedicar. L'única diferència és que amb l'avaluació continuada hi ha un lliurament parcial de les tasques.

Amagoia: A mi el que em sembla un problema és que en cas de malaltia, per exemple, o en una situació similar, en la qual no has pogut fer la feina en el període estipulat, o no l'has pogut fer

tan bé com voldries. El temps que tenim per acollir-nos a l'avaluació única és de només un mes, aproximadament, des de la data matriculació, per tant, si les coses van mal dades ja no podem fer el canvi. D'altra banda, crec que estaria bé que, si fem avaluació continuada, llavors ens treguin els exàmens.

Sílvia: Jo he tret exàmens a algunes de les assignatures.

Amagoia: De vegades s'ajunten els treballs i les pràctiques pròpies de l'avaluació continuada amb els exàmens i tot plegat és una feinada ingent.

Sílvia: Cal tenir en compte que gran part dels professors que mantenen l'examen, hi donen menys importància de cara a la puntuació final. És com un exercici més.

Bettina: El meu punt de vista és que per als estudiants Erasmus és millor l'avaluació continuada, ja que d'aquesta manera se'ns porta un seguiment i se'ns ajuda a millorar els punts febles, ja que, com és ben clar, nosaltres tenim més dificultats per adaptar-nos a un

lloc nou, amb les seves maneres de fer desconegudes per a nosaltres.

Bettina, tu ets d'Àustria, oi? Allà funciona igual que aquí?

Bettina: Sí, allà aquest model d'ensenyament està funcionant des de l'any passat; d'aquesta manera es treballa més i, en conseqüència, també aprenem més. No obstant això, val a dir que els nostres grups són més reduïts, aquí hi ha unes cent persones per classe!

Gerard: En el cas de la meua facultat, a més de fer exercicis, hem de fer l'examen final, que pot arribar a valer un seixanta per cent de la nota. Com us podeu imaginar, això no és un incentiu gaire potent perquè els alumnes ens sentim còmodes amb aquest tipus d'avaluació.

Sílvia: Bé, penseu que el mateix procés d'adaptació que heu de passar els alumnes, també l'hem de passar els professors. Per fer aquest canvi és necessari que ens plantegem les coses d'una altra manera, aprenent junts. Crec que pedagògicament aquest sistema és més eficient, i l'objectiu és, precisament, aprendre, no només aprovar i tenir un títol.

Sabeu quan entrarà en vigència la normativa pel que fa a l'avaluació continuada i el sistema de crèdits ECTS (European Credits Transfer System)? Sabeu, a més, si aquests seran oficials en l'àmbit europeu?

Sílvia: La normativa entrava en vigor aquest curs, per tant, ja s'està aplicant arreu. Les noves titulacions encara no

estàn perfilades, així que aquesta informació va arribant a poc a poc des del Ministeri. Cap al 2009 o 2010, probablement estarà tot molt més clar. Nosaltres som ensenyament pilot des de fa quatre anys i ja ho estem aplicant, però encara falta temps perquè es vegin els resultats de la reforma.

Bettina: El sistema de crèdits és una mica equívoc, ja que fins i tot en el mateix país hi ha maneres diferents de comptabilitzar-los. En el meu cas, com que he vingut d'un altre lloc a cursar assignatures, no sé pas com me les convalidaran després.

Sílvia: Això es resoldrà amb l'anomenat "complement al títol", on figuraran tant les assignatures que has fet com els crèdits que suposen.

Quines són les diferències bàsiques amb el sistema actual i, a la pràctica, què representen? Per exemple, el suplement del títol, serà rellevant? Més pràctic potser? Ens permetrà moure'ns per tota Europa amb el nostre títol?

Sílvia: La teoria és bona (*riu*). Haurem de veure com això s'aplica i si els països realment ho utilitzen. Cal parar atenció perquè és difícil, si no impossible, obligar tots els països a fer el mateix.

Anna: A mi em sembla molt útil poder moure't per tot arreu amb un títol que allà on vagis sigui reconegut, però si el que volen és fomentar la mobilitat cal millorar el sistema de beques actual. Les que donen per anar d'Erasmus són molt pobres, i, a més, les escoles d'idiomes són molt cares. Com sempre, un dels grans problemes són els diners, tant pel tema de la mobilitat com pel de l'avaluació continuada. Per fer-la seria necessària un inversió en infraestructures: professors, ordinadors, aules, etc.

Què me'n dieu del sistema de màsters? Les assignatures són molt més cares: una persona que cursa la mateixa assignatura que una altra pot arribar a pagar el doble només pel fet d'estar matriculat en un màster en comptes d'una carrera.

Anna: Això és un problema: has de fer el grau de quatre anys, i el màster de dos anys més, si et vols especialitzar en un àmbit, i, entretant, anar pagant i pagant...

Sílvia: L'objectiu d'un màster és diferent que el d'uns estudis de grau. Ara bé, jo crec que actualment el preu de les assignatures és car tant a diplomatures, com a llicenciatures, com a màsters, tot i ser preus públics.

Amagoia: I tant! En el meu cas, no només pago la matrícula normal, sinó, a més, un recàrrec del quaranta per cent pel fet d'estar cursant la meua segona carrera. A més, com que ets titulat, no pots accedir a la majoria de beques públiques.

Murmuri de fons: I ara! Del quaranta per cent...

Amagoia: Hi ha la possibilitat de demanar l'exempció d'aquest quaranta per cent, però cal que et matriculis d'un mínim de seixanta crèdits. I, és clar, quan fas una segona carrera el més habitual és que estiguis treballant i, a més, amb l'avaluació continuada és impossible que et matriculis a més de seixanta crèdits. A mi em sembla que això sí que és un problema greu.

Al teu país, Bettina, el preu de la matrícula també és car?

Bettina: Ha augmentat, sí.

Anna: Un dels objectius d'aquest nou sistema és que els estudiants acabin la carrera amb els anys que toquen, però si fas menys crèdits pel fet de treballar combinat amb l'avaluació continuada s'allarga aquesta durada prevista. És com un peix que es mossega la cua.

Sílvia: Nosaltres hem fet l'equivalència de vint-i-cinc hores per crèdit i per tant una assignatura de sis crèdits implica una dedicació de cent cinquanta hores, de les quals es recomana que només una tercera part sigui de classes presencials. Això no ho podem canviar. Si es vol aprendre tot allò que en teoria s'ha d'aprendre per tenir un títol s'hi ha d'invertir aquestes hores; si es treballa no es pot fer tan ràpid. De totes maneres, aquest objectiu segons el qual

l'estudiant hagi d'acabar la carrera en el temps que toca jo no l'havia sentit. Precisament amb el Pla d'Acció Tutorial el que es fa és recomanar als alumnes de primer any que s'ho prenguin amb calma i que assumeixin que no podran fer la carrera amb els anys que estipulats, perquè no hi dediquen prou temps.

Potser amb l'avaluació continuada el que es pretén precisament és que els estudiants dediquin aquest temps a estudiar per tal de reduir els anys de la carrera. Per exemple, en el cas de Física i Química la mitjana està en uns set anys i la carrera és de quatre.

Sílvia: Sí, jo diria que la mitjana arriba ja a vuit. Nosaltres estem a 4,4 en una carrera de tres anys i potser si es fes ara l'estudi arribaríem als cinc anys.

Pel que fa als professors, creieu que tindran algun ajut pel temps dedicat amb l'avaluació continuada?

Sílvia: Aquí hi ha un tema d'honestetat. Si jo crec que és millor utilitzar una metodologia en comptes d'una altra, jo no puc aplicar-la en funció del reconeixement. Per altra banda, jo diria que la majoria de professors de la meva facultat treballen més de quaranta hores i no tenen temps d'investigar ni de publicar res. Però això és una decisió voluntària.

Anna: Jo veig que hi ha molts professors de la "vella escola" que no volen fer l'avaluació continuada i segueixen fent el tradicional examen final.

Creieu que el canvi de mètode docent implicarà un canvi d'aprovat i suspesos i per tant es reduiran o, al contrari, s'allargaran els temps mitjans de la carrera?

Amagoia: Jo crec, com diu l'Anna, que, si has de treballar i estudiar, s'allargarà la durada de la carrera. Ara, no crec que impliqui molts canvis en les notes. Suposo que en les carreres més tècniques sí que augmentarà el nombre d'hores pràctiques respecte a les que ja es feien. En canvi, en el cas de carreres més teòriques, com per exemple Filosofia o Història, no sé com aplicaran els professors l'avaluació continuada.

Tu que fas Filosofia, Marta, explica'ns com s'està aplicant?

Marta: De moment aquest any ens han deixat escollir si volíem fer avaluació continuada o final i jo m'he agafat una mica de tot, meitat i meitat. Personalment veig inconvenients en l'avaluació continuada sobretot pel que fa a la infraestructura. És a dir, en classes de més de cent persones és molta feina per als professors corregir tots els treballs i fer el seguiment de cadascun dels alumnes.

Amagoia: Clar, depèn dels casos. Hi ha assignatures de caire acumulatiu en què l'avaluació continuada et permet anar assimilant els continguts a mesura que es van treballant.

Marta: Però aquí també hi entra la responsabilitat de l'alumne. A les persones que treballen potser els va millor organitzar-se el temps d'estudi i no fixar-lo en unes dates concretes. El fet de lliurar els treballs i exercicis al professor d'aquesta manera recorda més, potser, a la dinàmica de l'institut.

Sílvia: Bé, jo crec que al cap i a la fi la responsabilitat és sempre de l'alumne, perquè si estudia és perquè vol. A més, l'avaluació continuada és optativa.

Però en el cas de Física, per exemple, d'aquí a dos anys ja serà obligatòria.

Sílvia: De moment és optativa si no es modifica la normativa. El que diu lite-

ralment la normativa és: l'avaluació a la UB és per defecte continuada. L'alumne té dret a acollir-se a una avaluació única (que no vol dir examen final, compte amb això). L'avaluació i el seguiment de continguts ha de ser el mateix. I, en el cas que un alumne es vulgui acollir a l'avaluació única, cal fer una sol·licitud dins d'un termini fixat per la Facultat. Podeu accedir a la normativa al web de la Universitat i crec és important que us la mireu i que conegueu els vostres drets.

Per últim, creieu que el procés d'implantació s'està fent correctament?

Sílvia: Jo crec que de moment no s'estan resolent els problemes reals d'infraestructura, com per exemple la necessitat de més professorat o d'organitzar les classes en grups petits.

Anna: Potser, com que encara és molt a l'inici, ni els professors ni els alumnes disposen de gaire informació ni saben com fer-ho.

Sílvia: Cal remarcar l'opció d'escollir l'avaluació única la van aconseguir els estudiants en les reunions prèvies al defensar aquest dret.

Amagoia: Jo crec que qualsevol alumne que pagui la matrícula ha de tenir el dret d'escollir. Hi ha gent que no té ni temps d'anar a totes les classes ni ganes de seguir aquesta metodologia i que estudiant pel seu compte amb la bibliografia de l'assignatura, aprèn i aprova igualment.

Sílvia: Sí, però cal no confondre la presencialitat de les classes amb el tipus d'avaluació. I crec que aquí seria necessari obrir un altre debat.

Irene Tarrés
Estudiant de Filologia Catalana

Gerard Amorós
Estudiant de Química

Marta Gil
Estudiant de Filosofia

VII Premi Arrelats 2007

A la plaça Zion

Ja fa molt de temps que sóc aquí. Em van arrencar de la selva de Bialowieza, al centre de Polònia, quan encara no havia fet cinc anys. Era massa jove per entendre què vol dir pertànyer a un lloc. Durant un temps els meus pares, germans i jo vàrem viatjar pel nostre país en gegantins camions que ocupaven bona part de la carretera. Estàvem molt contents de poder anar tots junts i, com que cap de nosaltres no era massa gras, teníem lloc de sobres per rodolar i posar-nos cap per avall dins el furgó. Per als més menuts aquestes eren les màximes diversions, en total desconexió de la precarietat que ens envoltava, la nostra innocència s'acontentava amb això.

Poc temps després d'haver emprès el viatge, però, va esclatar una terrible guerra a Europa. Nosaltres acabàvem de franquejar la frontera amb Alemanya, travessàvem el límit amb Berlín, quan un cotxe militar ple d'homes violents ens va aturar, van afusellar el conductor i ens van separar a tots els membres de la família Alberski. Mai no he tornat a saber-ne res, de cap dels meus consanguinis; tal pot ser la dissort en temps de guerra.

Jo vaig anar a parar als afores de la capital, allà on el riu Spree, després d'haver creuat zigzaguejant tota la ciutat, exhaust, fa les últimes corbes accentuades abans d'anar a morir a la conca de l'Oder. La gespa creix en aquell indret alta, salvatge, com si volgués enfilarse al cel, i les granelles aprofiten l'ombra plàcida de les seves fulles i habiten confortablement entre les clapes de sol, l'arc de sant Martí i la humitat dels aiguamolls. Va ser allà on vaig passar gairebé tota la guerra, sense que ningú no s'interessés per mi ni en demanés custòdia. Es podria dir que vaig tenir molta sort, ja que no vaig acabar en mans dels nazis, o el

que seria el mateix: esmicolat, cremat, reduït a cendres. Pels volts de l'any 1951, la meua existència negligida en un estable enrunat d'una vella granja de Köpenick va veure la seva fi. Un artesà constructor de mobles que havia tornat de l'exili en acabar la gran guerra em va veure i va decidir emportar-se'm al centre de la ciutat. De Köpenick al pujol de Prenzlauer hi ha poc més de vint-i-cinc quilòmetres. Als anys cinquanta, però, Berlín, malgrat les vies de comunicació que s'havien obert en temps de guerra, era un atzucac, i la majoria de carreteres estaven tan plenes d'herbotes, runes i filferros enrotllats amb punxes barrant el pas, que per recórrer aquest camí es trigava aproximadament tres dies. Tres dies vàrem trigar, llavors, en el viatge que canviaria el meu destí per sempre més.

Jo anava al llarg maleter del mestre ebenista, sol i silenciós. Avançàvem resseguint la senda que voreja el riu, tranquil·lament, acompanyats únicament pel cant de les merles i els rajos del sol d'un matí de principis d'estiu. De sobte el cotxe va haver de reduir la marxa i des del darrere vaig sentir com un soldat dictava al conductor instruccions en un rus esmolat per l'estructura i la cadència de la llengua alemanya. Al meu país d'origen havia après a diferenciar el polonès de la seva llengua germana, el rus, i tot i que només el dominava de forma passiva, em va ser de gran utilitat quan va arribar a Berlín el domini comunista.

Deixeu-me, però, que abans de parlar de la divisió de la ciutat, de l'internacionalisme dels capitalistes i l'hermetisme dels demòcrates, us acabi d'explicar el meu periple cap al barri de Prenzlauer Berg el maig de 1951.

Un cop passats els controls militars, havent demostrat no tenir cap aliança amb les parts dirigents de l'oest de la ciutat ni pertànyer a cap partit nacionalista, ens movíem uns pocs metres més i tornàvem a parar. Aquest cop uns esbarzers descontrolats havien cosit de banda a banda el viarany de tal manera, que va caldre baixar a birbar les mates salvatges per poder reprendre el camí cap a la gran ciutat.

Per fi, amb tres nits i tres dies intensos a l'esquena, vam entrar dins el nucli urbà. A mesura que les artèries de comunicació confluien cap al cor de la ciutat, les avingudes esdevenien més grandiloqüents fins a desembocar a la imponent avinguda de Karl Marx, on la imatge dels àlbers blancs alçant els braços alliberats cap al cel blau i fent dringar les fulles en senyal de benvinguda van evocar en mi els més tendres records d'infantesa. És curiosa la manera com la memòria retorna en els moments més inesperats, arrossegant en les seves xarxes el recorregut de les nostres vides.

No gaire lluny de la famosa avinguda, al cim del turó de Prenzlauer, el meu benefactor em va fer descarregar. Durant l'última etapa del viatge havia començat a trobar-se malament, així és que, tan bon punt vam ser al seu barri, em va trobar una residència temporal a la plaça Zion, fins que pogués tornar a fer-se càrrec de mi. Malauradament mai no ho arribà a fer: la mort el va abraçar poc més tard. Tenia grans plans per a mi, penso ara amb nostàlgia, en recordar aquell afable ancià de lents moviments que va proporcionar-me la meva posició actual. Malgrat això, no puc sentir recança, car la meua llarga vida a la plaça Zion ha gaudit de tan bons moments com la benvinguda dels pollanques em podia augurar el primer dia a la ciutat.

Al centre de Prenzlauer vaig arrelar, llavors, com mai abans no m'havia estat permès de fer. Aquí m'he amigat tant amb personatges cèlebres com amb éssers malaventurats, he conegut la bohèmia de trist somriure i la senzillesa de famílies nombroses. A mi han vingut de dia i de nit enamorats la passió dels quals els impedia veure l'esdevenidor. Amb mi s'han assegut bojos i bevedors empedreïts, i amb les estrelles com a confidents ens ha atrapat sovint plegats el nou dia.

El principi de la meua vida aquí va coincidir amb el creixement de la pressió soviètica. A l'església de la plaça es reunien els dissidents per preparar la fugida a l'Alemanya Occidental i, de mica en mica, des de la meua condició de confident involuntari, vaig aprendre que el món era dirigit per dues forces oposades. Moviments clandestins, tant de caire lliberal com afins al règim soviètic, obriren els seus secrets a les meves orelles. Molts varen ser els conciutadans que amb tristesa s'acomiadaren de mi abans d'emprendre el vol cap a altres ciutats on pensaven trobar major tolerància.

La meua situació em feia estar eternament agraït al vell fuster que un bon dia m'havia traginat fins al centre de la plaça Zion, al centre de Berlín, i m'havia assegurat el futur. Sentia que havia anat a parar a un lloc encantador i donava gràcies per poder-me quedar allà en un moment en què moltes persones es veien obligades a fugir. Vaig comprendre que allò que per a mi havia començat en la ingenuïtat de la infantesa com un viatge d'aventures no era més que l'exili al qual la vida de moltes persones és irremediablement empesa.

La fragmentació de Berlín mostrava al món com ni àngels ni homes no podien fer res per evitar la catàstrofe imminent. Només l'astúcia d'alguns animals podia ensumar-se que la inseguretad i la por humanes podrien menar a la construcció d'una gegantina presó en forma de muralla.

Els mesos immediatament anteriors a la divisió va ser molta l'activitat al barri. La seva proximitat a la frontera amb l'oest el feia un lloc de pas per a tots aquells qui, havent pressentit en el vol íntim dels ocells el que s'avenia, s'apressaven a marxar.

El mestre Brecht, que vaig tenir la sort de conèixer uns anys abans de l'aixecament del mur i que, per tant, no va experimentar aquest trasbals, va fer-me veure que la plaça Zion, i tot el que s'hi esdevé, queda coberta per una encisadora i càlida capa, de manera que, quan arriba el glacial hivern berlinès, aquí s'està millor que enlloc. De les meves joies passades puc presumir sense dubte d'haver tingut per amic aquest excel·lent home i escriptor. Ell, més que

ningú, va ensenyar-me a escoltar, veure i compartir, qualitats essencials per a la meua professió. Fou una llàstima que el cinquè any de la nostra coneixença, sense haver mostrat cap símptoma de debilitat, morís. Sempre em quedarà, però, la seva "Cançó de maig", poesia que va dedicar-me poc abans de marxar. "Verdes són les branques, vermella la senyera, només la figuera suporta la necessitat".

A la plaça Zion he compartit sovint la sàvia solitud de la vellesa, de la qual brollen amb facilitat les idees més profundes que hom pot sentir. Em sento afortunat d'haver servit de consol a tantes ànimes desesperades. Amb l'experiència he comprès que rere el constant esforç humà, rere el viatge i la cerca inacabables, rau el desig de trobar entre tots els llocs l'indret on poder ser feliç.

Atès que jo no vaig poder decidir mai el meu destí, em plau infinitament haver anat a parar a un indret tan meravellós com la plaça Zion, al centre del barri de Prenzlauer Berg; haver sofert les mancances de la postguerra i l'aïllament de l'RDG; haver vist florir les primaveres i nevar els geners, l'enderrocament del mur i els anys acolorits de després.

Des d'aquí, ja fa cinquanta-cinc anys que observo les anades i vingudes de la gent, comparteixo el tresor de la infantesa, sóc còmplice dels amants i acullo en el meu si els indigents.

Aquí ja fa cinquanta-cinc anys que sóc un banc de la plaça Zion.

Laura Patricio va néixer a Mataró i ha viscut a Portsmouth, Barcelona i Berlín. Va llicenciar-se en Filosofia l'any 2005 i actualment cursa el doctorat de Filologia anglesa "Creació i representació de identitats". Entre els seus referents hi ha Virginia Woolf, Toni Morrison, Susan Sontag, Noam Chomsky i Gilles Deleuze.

Trepitjar la zona

Un tros del nostre passat

No us ha passat mai d'entrar en un lloc o en un espai i notar que us recorren un munt de sensacions a la vegada per tot el cos? Doncs a mi sí, em passa cada vegada que començo a pujar les escales que porten a l'entrada de la Biblioteca Arús. Quan traspasses la porta i entres dins, notes que un calfred et recorre el cos. Quan passeges per dins de les sales i observes les immenses i carregades prestatgeries. Tens la sensació que tens la història i el passat a les mans, que estàs en un lloc amb una saviesa i amb un coneixement impressionant, i que no saps per on començar a mirar. Tens la sensació que ets en un lloc on t'han precedit personatges molt importants i molt reconeguts del nostre passat i de la nostra història perquè és molt majestuós. De fet, fins i tot, hi trobes algunes persones de certa edat que sembla que hagin estat allà tota la vida i que formen part de la història i de la fesomia de la biblioteca.

La Biblioteca Pública Arús va ser fundada l'any 1895 gràcies a Rossend Arús, que fou escollit Gran Mestre de la maçoneria catalana uns anys abans. Posteriorment a la seva mort, els seus successors, Valentí Almirall i Antoni Farnés, van optar per difondre els seus ideals, els seus valors democràtics, les llibertats i la tolerància, uns valors que malgrat el pas del temps es veuen amb vigència encara, i van promoure la creació de la Biblioteca. Actualment s'ha convertit en un centre de recerca

especialitzat en moviments socials contemporanis i en la producció bibliogràfica del segle XIX i dels inicis del segle XX, i sobretot en temes de maçoneria i també d'altres moviments més distants com el sindicalisme o l'anarquisme, amb la posterior incorporació de fons personals de militants anarcosindicalistes reconeguts.

Si s'observa la cronologia o la història de la mateixa institució, podem veure que al llarg dels més de 100 anys d'història ha passat per diferents etapes, des de moments en què no tenia pràcticament visibilitat fins a arribar a estar tancada de cara al públic, a etapes on s'aglutinava la classe intel·lectual i política més activa del moment. La seva immillorable situació a passeig de Sant Joan amb Ausiàs March i a tocar de l'Ateneu Enciclopèdic Popular l'han fet testimoni proper i la vegada distant del centre de la ciutat on s'han produït els esdeveniments més importants que han marcat no sols el futur i el devenir de la ciutat de Barcelona, sinó els de tot un país.

La Biblioteca actualment és d'accés públic, de titularitat pública també, i la seva visibilitat és molt més gran amb la integració a diversos catàlegs col·lectius com el del Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya (CBUC). La reivindicació per arribar a aquesta estatus de normalitat li ha costat molt

de temps d'aconseguir ja que va estar durant molt de temps en una espècie d'estat de vegetació latent que es va acabar amb l'arribada de la democràcia i l'entrada de sàvia nova als estaments públics influents en el funcionament de la biblioteca.

A causa de la singularitat del seu fons va adreçada sobretot a aquell investigadors o estudiants interessats a consultar sobre la cultura i la societat del segle XIX i començament del XX amb especial interès en els temes esmentats, i no tant al públic en general. No cal oblidar que amb el pas dels anys, el pes de la història i del seu fons l'han col·locada en un dels llocs de més importància i de més reconeixement en el món sobretot de la maçoneria (tal com volia el seu fundador) i també del moviment obrer, amb un important fons provinent de la donació de diferents i reconeguts anarcosindicalistes com Hermoso Playa o bé Ildefonso González, un anarcosindicalista que fou secretari de Diego Abad de Santillán i de la Federació Anarquista Ibèrica (FAI).

En l'actualitat ha passat per diverses remodelacions que l'han convertida en un centre amb una gran vida social i acadèmica, ja que s'hi fan infinitat de conferències i de col·loquis sobre maçoneria, ètica o filosofia, i també es tracta d'un espai idoni per a la presentació de llibres amb una temàtica històrica o social. Si us interessa participar en algun cicle de conferències o en xerrades puntuals, no dubteu a consultar el web o bé anar-hi personalment i parlar amb els responsables, que molt amablement us atendran. Certament les biblioteques han fet un gran canvi en la seva estructura i concepció de l'espai, però cal remarcar que la Biblioteca Pública Arús de moment encara no s'ha convertit en un espai més lúdic com algunes de les biblioteques públiques de la ciutat i que l'ordre i el silenci regeixen totes les seves sales.

En les seves impressionants sales, replenes de llibres amb lloms antics, s'hi passegen historiadors i investigadors que preparen la tesi o el doctorat sobre algun personatge en qüestió o bé sobre la maçoneria o els moviments anarquistes o sindicalistes. A hores d'ara, la maçoneria encara és una de les grans

incògnites del nostre passat recent i fins i tot durant una època ha estat considerada com una secta sobre la qual se'n sabia molt poca cosa. En els darrers temps, l'aparició de nombroses i reconegudes novel·les històriques com *El codi Da Vinci* o *La cena secreta* han provocat una revifalla en l'estudi d'aquests cercles i una major aflluència de públic per descobrir més coses d'aquestes organitzacions "secretes" i que tant poder i coneixement han arribat a posseir. A la vegada també pot servir per treure's prejudicis sobre aquestes organitzacions i per apropar-les una mica més a tots nosaltres, i per què no, també pot ser una acció recíproca i es pot intentar que s'integrin una mica més en la nostra societat i que els seus integrants no siguin considerats uns "estranyos".

Sovint quan vols expressar els teus sentiments o les teves sensacions sembla que no trobis les paraules adequades per poder fer-ho a la gent i que comparteixin aquestes sensacions, per això val més que no us segueixi donant explicacions sobre la biblioteca i que que ho comproveu a les vostres pròpies pells. Si mai voleu notar aques-

ta sensació o voleu veure el fons o la documentació de què disposa aquesta biblioteca no teniu més que anar-hi a treure el cap i passejar i remenar entre totes les prestatgeries el llibre o el document que us inciti més la curiositat, perquè es tracta d'un espai on precisament la curiositat t'envaeix i no pots parar de buscar i buscar fins aconseguir un llibre que s'adeqüi o sacii la vostra inquietud. Us animo a visitar-la a tots, i us asseguro que us podeu arribar a perdre entre tants llibres i documents interessants! Ja és hora que la ciutat i els seus habitants descobreixin un dels grans tresors que té la ciutat i que fins fa poc pràcticament ha estat desconegut o amagat!

Per a més informació sobre el fons o bé sobre la situació o els horaris de la Biblioteca, podeu consultar el lloc web (www.bpa.es) i buscar la normativa d'entrada i d'utilització dels documents i l'espai, ja que, com que es tracta d'una biblioteca especialitzada, la normativa és un pèl més estricta.

Adelina Itó

Estudiant de Documentació

ONMARRAT
desembre-07 **19**

Zona de còmic

La normalització del 'manga' en català

Un dels camps on encara estem lluny d'aconseguir la normalització del català és el còmic japonès, conegut amb el nom de *manga*. El passat 28 d'agost, de les 222 col·leccions de *manga* que es venien al FNAC de Plaça Catalunya només 6 eren en català. D'aquestes sis, cinc havien estat editades per Glénat (*Ikkyu*, *Inu-yasha*, *Bleach*, *Musulman* i *Naruto*), i l'altra (*Detectiu Conan*) per Planeta de Agostini. L'editorial francesa s'ha destacat recentment per invertir en la traducció de manga al català i ja disposa de set col·leccions en aquesta llengua. Tanmateix, sembla que un requisit per a traduir la majoria dels *manga* al català sigui que prèviament s'hagin donat a conèixer amb èxit a la televisió catalana. És una aposta segura per a les editorials; però es crea una relació de subordinació del *manga* en català a l'*anime* (les sèries d'animació japonesa) impensable en castellà, italià o francès.

Si bé és cert que la cultura de l'art visual japonès va arribar a la generació de jòvens dels anys vuitanta a través dels *anime* que es retransmetien al canal 33 i a TV3 (*Bola de Drac*; el *Dr. Slum*; *Sushi*, *el petit xef...*), aquells jòvens no trigarien a interessar-se pels manga en què s'havien basat les sèries de la seua infància i hi descobririen un ventall més ampli de gèneres.

Des dels anys vuitanta fins avui, el fenomen d'atracció per la cultura japonesa no ha parat de créixer. Enguany se celebrarà la tretzena edició del Saló del Manga de Barcelona, que l'any passat rebé 58.000 visitants en quatre dies. Alguns d'ells, van haver de fer més de dues hores de cua. I és que els amants del *manga* i l'*anime* (els *otaku*) catalans ja no són un grup d'adoles-

cents minoritari. Per tant, cal tenir en compte aquest àmbit com un dels prioritaris per a la normalització del català.

Enquestes recents sobre el consum cultural dels adolescents mostren com els xiquets adquireixen l'hàbit de lectura fora de l'escola gràcies al *manga*. Per tant, apostar pel *manga* en català és una manera de fidelitzar lectors en llengua catalana i d'afavorir l'oci en aquesta llengua. De moment, la societat catalana disposa de pocs recursos perquè els jòvens gaudeixin de les estones de lleure en la pròpia llengua: en quina llengua són la majoria de videojocs, *manga*, pel·lícules o revistes d'esports que tenen a l'abast? Quin model d'oci s'està fomentant? El català perd importància en un àmbit d'ús fonamental per mantenir-se viu: en contextos informals.

En un mercat que es regeix per les lleis de l'oferta i la demanda els consumidors tenim l'última paraula. Per aquest motiu, el dia 10 de setembre, un grup de jòvens *otakus* vam engegar la campanya Volem més *manga* en català des del web www.mangacat.tk. Aquesta pàgina web és només la plataforma per donar a conèixer la campanya i el punt de trobada de les persones que hi

vulguin col·laborar. Per aquesta raó, els articles que hi pengem no parlen de la campanya de forma exclusiva, sinó de tot tipus de temes relacionats amb la cultura japonesa. Es tracta de crear un web atractiu, dinàmic i constantment actualitzat que cridi l'atenció, per tal que hi entri el màxim de persones possible. A través del fòrum, s'anuncien els passos que es poden seguir per participar a la campanya.

No és el primer cop que es fa una campanya en aquesta línia: altres associacions han recollit firmes per demanar que augmentin les traduccions de còmics en català (amb un resultat de 326 adhesions) o han creat webs des d'on es poden descarregar *manga* traduïts al català per ells mateixos, com és el cas d'Animelliure. La campanya Volem més *manga* en català les vol complementar i arribar a actuar amb coordinació amb aquestes entitats.

Esperem que iniciatives com la de Glénat es generalitzin i aviat puguem gaudir d'oferta en col·leccions de *manga* en català.

Gemma Pellisa
Estudiant de Filologia Catalana

Zona de cinema

'Ladri di biciclette': la metamorfosi de la mirada

Voldria començar aquest article amb una reflexió sobre el títol de la pel·lícula objecte d'estudi. *Ladri di biciclette*, traduïda al català com *a Lladre de bicicletes* i al castellà com *a Ladrón de Bicicletas*. Aquí tenim un altre, entre tants exemples, de com un títol es modifica en ser traduït. En la llengua original, l'italià, el substantiu principal apareix en plural, o sigui "lladres" i no "lladre", com ha estat traduït. Aquest petit detall és importantíssim, ja que és precisament l'aspecte de drama col·lectiu —en tant que qualsevol pot ser víctima o botxí— una característica essencial del neorealisme italià. La situació del protagonista és equiparable a bona part de les existències errants que ens trobem al llarg del film, en el qual, a partir d'un incident irrellevant com pot ser el robatori d'una bicicleta, s'articula tot un entramat de petites tragèdies urbanes i drames quotidians. En la Roma de la postguerra i de la desocupació, qualsevol individu és un lladre de bicicletes potencial (1).

És important destacar la importància que té la ciutat, comparable a un personatge més. Roma, tant abraça com rebutja; tant atrau com repel·leix. De Sica ens dona un bon exemple de com s'utilitzen les tècniques narratives, emparentades més amb el gènere novel·lesc que no pas amb el teatral. Aquest últim havia estat el referent indispensable per a la posada en escena cinematogràfica mitjançant la qual es potenciava una relació causa-efecte del tipus "per consegüent". En canvi, l'estructura novel·lesca s'alimenta del fet atzarós, de l'esdeveniment i no de l'acció, de la successió i no de la causalitat, de la intel·ligència i no de la voluntat. Com va dir A. Bazin, si la conjunció teatral és "per consegüent", la particu-

la novel·lesca és "llavors". La novel·la es pot tancar per posteriorment obrir-se de nou, i serà d'aquesta capacitat de la qual s'aprofitarà el setè art. El cine utilitza recursos tant del gènere novel·lesc com del teatral. Per aquest motiu, postula Bazin, podríem considerar el cinema com un gènere híbrid que amaga una contradicció. El cinema italià del període neorealista és el que posa en pràctica aquesta barreja, i cedeix, així, una part de l'espai, ocupat pels imperatius teatrals, a una estructura novel·lesca de caire flotant.

En la pel·lícula *Ladri di biciclette* podem aïllar qualsevol seqüència i veure com funciona per si mateixa. El film es desenvolupa sobre el pla accidental pur: la pluja, els seminaristes, el restaurant, etc. L'acció es constitueix com una "suma" d'esdeveniments i no pas com una tensió entre aquests. El fil conductor de la pel·lícula és la parella pare-fill que recorren els carrers de Roma en busca de la bicicleta robada. Aquest viatge serà revelador, tant per al pare com per al fill; es crearà una relació de complicitat que formarà un dels aspectes més dramàtics de la història. Ambdós actors van ser triats entre la gent del carrer —una altra característica del neorealisme és precisament la utilització d'actors no professionals per tal d'assolir un grau més elevat de realisme—. En el cas de *Ladri di Biciclette*, es va proposar al director la possibilitat que la protagonitzés Cary Grant. Aquesta proposta va ser rebutjada per De Sica, ja que seria inversemblant identificar Cary Grant amb un desocupat de la perifèria romana.

Retornant a la complicitat pare-fill, val a dir que la figura del nen confereix a l'aventura una dimensió ètica i crea una perspectiva moral individual, que

podria haver-se limitat a ser social. El nen és el testimoni íntim, el cor particular atribuït a la tragèdia. Bazin indica: "És l'admiració que el nen demostra pel seu pare i la consciència que aquest té d'això el que atorga al final de la pel·lícula la seva grandesa tràgica; [...] la vergonya social de l'obrer descobert i insultat en ple carrer no suposa res davant el fet d'haver tingut el seu fill com a testimoni" (2). És clau entendre aquesta metamorfosi de la mirada del nen. La mirada d'admiració i fascinació es converteix en una mirada de comprensió. Així doncs, es produeix una transformació de la mirada, la mateixa que va esdevenir gràcies a la força del terratrèmol neorealista, del qual encara podem sentir les vibracions. Crec, en definitiva, que l'aspecte més destacable del neorealisme italià és aquesta metamorfosi de la mirada, tant en la manera com en la direcció. La infància fascinada queda enrere; tan sols ens resta la possibilitat d'una nova mirada.

(1) És per aquest motiu que, d'ara endavant, referenciaré el títol de la pel·lícula en la llengua original.

(2) BAZIN, André. 2001. *¿Qué es el cine?* Madrid: Ediciones Rialp, pàg. 333.

Laura Pla

Estudiant de Teoria de la Literatura
i Literatura Comparada

Zona d'art

La idea de crear aquest apartat per a la revista *ENXARXA'T* em va venir al cap mentre estava a la meva facultat, la de Belles Arts.

Allà em vaig trobar un paper d'una exposició temporal al MNAC, la qual em va resultar molt interessant per anar a veure. A la UB aquesta és una de les poques formes que tenim de saber quines exposicions temporals s'estan fent als nostres museus: trobant-ne paperots per la universitat. També hi ha la possibilitat d'anar visitant un per un els webs de cada museu, però és més pesat! Així exposo una petita cerca de les exposicions que ara s'estan fent, i altres que podrem anar a visitar aviat els interessats en el món de l'art i, per què no?, perquè els qui vulguin iniciar-s'hi comencin a conèixer on poden dirigir-se per veure les diferents exposicions.

CaixaForum

Passió pel dibuix. De Poussin a Cézanne. Obres mestres a la Col·lecció Prat.

Del 07.09.2007 al 09.12.2007

En aquesta exposició trobem 100 dibuixos seleccionats de la Col·lecció Prat, una de les més importants dedicades al dibuix. S'hi fa un recorregut cronològic pels principals moviments de l'art francès dels segles XVII, XVIII i XIX: el manierisme, el neoclassicisme, el romanticisme i l'impressionisme.

Hi trobarem artistes com Antoine Watteau, Jacques-Louis David, Ingres, Eugène Delacroix, Manet, Edgar Degas o Seurat, per veure les seves idees transmeses al paper.

Realment val la pena veure-la i apreciar els dibuixos que, encara que molts són de grandària reduïda, tenen una qualitat i detall admirables.

Candida Höfer a Portugal

Del 20.09.2007 al 06.01.2008

Exposició de 30 fotografies d'espais interiors públics que Candida Höfer s'ha dedicat a fer des dels anys setanta a les ciutats de Portugal. Hi trobem edificis emblemàtics de la ciutat, com poden ser biblioteques i palaus, entre d'altres. És una bona oportunitat per

veure en grans fotografies l'interior de molts edificis portuguesos i apreciar l'aportació cultural a la vegada que artística d'aquest país.

Chaplin en imatges

Del 18.12.2007 al 23.03.2008

Organitzada per La Fundació "la Caixa" i la NBC Photographie ens trobem amb la primera gran exposició dedicada a Charlie Chaplin al nostre país. Hi podrem veure una mostra de fotografies, pòsters, material documental i extractes de pel·lícules, molts encara inèdits, per fer un recorregut per la seva vida des del naixement fins al final de la seva carrera. El seu personatge, Charlot, es va convertir en una icona del segle XX, amb els seus inconfusibles complements i la seva expressió corporal.

MNAC. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Yves Tanguy. L'univers surrealista

Del 26.10.2007 al 13.01.2008

En aquesta exposició trobem prop de 200 peces que fan un repàs per les diferents facetes de la trajectòria artística d'Yves Tanguy, una de les figures més destacades del moviment surrealista.

Dibuixos de Santiago Rusiñol del Museu Nacional d'Art de Catalunya

Del 24.04.2007 al 01.04.2008

Encara que aquesta exposició ja fa un temps que podem anar a visitar-la, no està de més esmentar-la. Amb motiu de la commemoració de l'Any Rusiñol, el MNAC aprofita per exposar un grup de 30 obres representatives de les diferents etapes de la seva obra artística,

conservades pel Gabinet de Dibuixos i Gravats del museu.

Fundació Miró

Un cos sense límit

Del 26.10.2007 al 27.01.2008

La Fundació Miró ens mostra en aquesta ocasió un recorregut per fer-nos comprendre els canvis experimentats en la representació del cos humà a l'art del segle XX, passant de l'ideal de la bellesa a un motiu apropiat per expressar emocions.

Hi trobem més de 80 obres pictòriques i escultòriques de 41 artistes, entre els quals hi ha Matisse, Picasso, Miró, Duchamp, Moore, Tàpies i Saura.

Sara Ruiz

Estudiant de Belles Arts

Adreces dels museus:

CaixaForum

Av. Marquès de Comillas, 6-8
Barcelona (exposicions gratuïtes)

MNAC

Palau Nacional, Parc de Montjuïc,
Barcelona (30% de descompte
amb carnet UB)

Fundació Miró

Parc de Montjuïc, s/n. 08038,
Barcelona

Per saber-ne més:

www.mnac.es
www.fundacio.lacaixa.es/centros/caixaforumbcn_ca.html
www.bcn.fjmiro.cat
www.masdearte.com
www.artbarcelona.es

Zona balbucejant

Introducció

L'espai Balbucejant és un espai que gira entorn a la llengua catalana i els nous catalans.

Amb l'expressió "nous catalans" ens referim al col·lectiu de persones que hem arribat a Catalunya per diferents motius i que sentim aquest lloc cada dia més nostre. Som conscients que, com a nous catalans, hem de fer nostra la llengua catalana i, amb la fi de poder contagiar aquest desig d'arribar a parlar i escriure el català correctament i promoure'l, és que fem aquest espai.

Balbucejant és un espai d'aprenentatge per a nosaltres, que escriurem en un nova llengua, i també per als lectors, que coneixeran de més a prop gent que va triar Catalunya per començar una nova vida.

Publicarem petits relats i històries de vida, poesies, contes tradicionals de diferents països i articles d'opinió.

Aquest espai no pot funcionar sense la col·laboració d'aquells estudiants/es de la UB que no siguin originaris de aquestes terres i que vulguin publicar alguna cosa. Per fer-ho hauran de

enviar-nos els seus escrits a balbucejant@hotmail.com

Balbucejant és un espai per començar a fer ús del català, tant escrit com parlat, caracteritzat, potser, per l'absència de la perfecció lingüística.

És el nostre desig que en gaudeixi tothom.

**Lis Valeria Brusa
i Nouzha abou-Salama**

El delicte de voler una vida millor

Fa gairebé mig any vaig anar al centre d'internament per a estrangers ubicat a la zona Franca a portar unes coses a un conegut que havia comès el delicte de viure al territori espanyol de forma irregular i que seria expulsat una setmana després. En arribar, un policia em va demanar la meua documentació i vaig passar a la "sala de visites" on tenia uns vint minuts per parlar amb ell. Em vaig trobar amb un espai rectangular, dividit per un vidre que separava les visites dels interns; no ens podíem tocar. A cada banda, hi érem unes set persones. Van ser els vint minuts més llargs que puc recordar. Tots cridàvem intentant comunicar-nos, però el vidre que ens separava era tan gros que no ens sentíem. Jo vaig agafar un full i llapis per fer-me entendre i el meu conegut va adoptar el mateix mètode. Me'n recordo que, en un dels escrits, ell em va dir: *l'únic delicte que vaig cometre va ser voler una vida millor.*

Tornant cap a casa meua, pensava que, temps enrere, jo havia comès el mateix delicte, però havia tingut la sort que mai m'havien demanat els papers.

Lis Valeria Brusa
Estudiant de Filosofia

Mauritans a Catalunya

La majoria dels africans arriben a Espanya per mar i sense papers. A Catalunya hi ha casi cinc mil mauritans repartits per les quatre províncies. Per a ells no és gens fàcil viure a Europa. Aquestes persones són acollides inicialment per ONG que intenten posar-los en contacte amb familiars o coneguts. A Barcelona ciutat, molts van a viure als diferents albergs per a persones sense sostre que existeixen a la ciutat, on es cobreixen necessitats bàsiques com menjar, roba, etc., però també sovint viuen agrupats. Els mauritans han de viure situacions molt difícils ja que no poden treballar legalment perquè estan sense permís de treball. Se'ls pot veure pels carrers de Barcelona buscant entre la brossa, o també a les obres en construcció buscant materials elèctrics per revendre. Altres es dediquen a la venda de bosses, cinturons, ulleres, sempre pendants de les persecucions policials. Desafiada per aquesta dura situació, l'Associació de Mauritans a Catalunya (ASMAC), formada per estudiants de la UB, es dedica a assistir i ajudar aquests joves mauritans. Els ajuda a obtenir els passaports, els dóna informació sobre Catalunya i realitza activitats culturals.

Sow Oumar
Estudiant de Doctorat en Patrimoni Culturals

Zona de teatre

Entre bambolines

Després de les vacances, i com era d'esperar, l'agenda cultural de Barcelona es nodreix de propostes més o menys clàssiques, independents o arriscades.

El TNC ens ofereix la versió teatral que el prolífic Josep M. Benet i Jornet ha escrit per a la coneguda novel·la de Mercè Rodoreda, *La plaça del Diamant*. Una història d'amor ambientada a la Barcelona de la postguerra i amb una tendra protagonista anomenada Colometa. Benet i Jornet comenta "mentre que a la novel·la sentim la veu interior de Colometa, a l'escenari hi veiem la seva mirada".

Una altra de les obres d'aquesta temporada al TNC és l'estrena *A la Toscana* en la qual, de la mà de Sergi Belbel, viurem

un melodrama intel·ligent sobre les relacions humanes, que la crítica ja titlla com una de les millors obres d'aquest autor.

Per als amants dels musicals aquesta tardor arriben amb força l'engrescador *Mamma Mia!* que s'instal·la al Barcelona Teatre Musical a partir del 30 de novembre, amb les incombustibles/immortals cançons del grup suec Abba i una original posada en escena.

Una mica abans, al 26 de setembre, s'estrena al Teatre Apol·lo *Cabaret* el musical de Sam Mendes, director d'*American Beauty*. La controvertida protagonista Sally Bowles i l'ambigu mestre de cerimònies Emcee són interpretats per Marta Ribera i Víctor Masan respectivament. Ens submergiran en aquell Berlín que Christopher Isherwood va crear en els relats i novel·les. Un Berlín que als anys trenta respirava un llibertinatge frívol i nostàlgic malgrat la imminència del III Reich.

Per altra banda, la ciutat és plena d'espais que ofereixen exposicions intimistes i, per què no?, diferents com *Passió pel dibuix* al Caixaforum, una col·lecció de Louis-Antoine Prat composta per dibuixos francesos del segle XVII a les avantguardes, entre els quals hi ha autors tan coneguts com Watteau, Ingres, Delacroix, Manet o Seurat.

L'espai Xavier Miserachs, amagat al Palau de la Virreina, aplega del 20 de setembre al 4 de novembre les imatges seleccionades per David Aiob, fotògraf professional de prestigi, del passat concurs popular Fotomercè. S'hi poden veure tant les fotografies dels participants com les del mateix Aiob, fotocronista oficial de la Mercè del 2006. Totes elles immortalitzen moments puntuals dels concerts, les cercaviles, els correfocs... Se'ns dubte

una bona manera de recordar l'esperit festiu de la festa de la ciutat barcelonina.

Tanmateix, si parlem de records m'agradaria fer esment de l'anterior exposició fotogràfica d'Ana Teresa Ortega: *Cartografies silenciades* que bé mereix unes línies per la seva colpidora força estètica i temàtica. Es representen els espais que fa setanta anys van servir per als camps de concentració franquistes. Els arxius revelen que hi va haver camps per a presoners internacionals, per a discapacitats, d'evacuació, llatzeres, camps de classificació, l'esgarriós projecte de camp per a menors d'edat... fins i tot es parla de camps d'extermini. Per això, el gris predomina a totes les imatges, s'endevina una tristesa que s'estén silenciosa per aquells paratges d'arreu del país que malgrat el temps perdura com testimoni mut de la barbàrie.

El colofó el posarem amb l'arriscada peça teatral *2666* de la novel·la homònima del xilè Roberto Bolanyo. La podrem veure a la Sala Fabià Puigserver del 8 al 25 de novembre sota la direcció d'Àlex Rigola. Aclamada tant per la crítica com pel públic durant el Festival del Grec d'enguany, explica durant cinc hores cinc dures històries que transcorren a Santa Teresa, Mèxic, on tres escriptors arriben i descobreixen la brutal realitat dels assassinats i de les desaparicions de dones.

Això només és un petit entremès de tots els espectacles, exposicions, muntatges entre altres activitats que la ciutat comtal posa al vostre abast. Si voleu més informació dirigiu-vos a la web institucional de l'Ajuntament (www.bcn.cat).

Laura Hernández
Estudiant de Dret

ENXARXAT
24 núm. 11

La Xarxa CRUSCAT

Què és la Xarxa CRUSCAT?

La Xarxa CRUSCAT és una xarxa científica dependent de l'Institut d'Estudis Catalans que aplega diversos centres i grups de recerca que treballen sobre la situació i l'evolució de la llengua catalana arreu dels Països Catalans. Es va crear el 14 d'octubre de 2003 amb l'objecte d'estudi principal, tal com l'acrònim indica, d'estudiar els coneixements, les representacions i els usos del català.

Per això aplega la informació existent, en forma de corpus, i l'anàlisi críticament, estableix criteris que facilitin l'avaluació consensual de la situació sociolingüística i les perspectives immediates i a mitjan termini, destria els factors crucials de l'evolució de la comunitat lingüística catalana i genera sinergies entre els especialistes en estudis de l'ús.

Com s'estructura?

La Xarxa CRUSCAT es vertebrava a partir de diversos equips de treball que es coordinen des de Barcelona (Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació, Universitat de Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya, Càtedra de Multilingüisme Linguamón), Alacant (Grup Valencià de Sociolingüística, Universitat d'Alacant), València (Grup Valencià de Sociolingüística, Universitat de València), Mallorca (Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears, Universitat de les Illes Balears), Tarragona (Grup de Recerca Sociolingüística, Universitat Rovira i Virgili), Castelló de la Plana (Grup de Recerca Sociolingüística, Universitat Jaume I), l'Alguer i Perpinyà (Observatori Sociolingüístic Nord-Català).

Quins recursos ofereix?

La pàgina web de la Xarxa CRUSCAT, consultable a www.demolinguistica.cat, n'esdevé l'eina principal, ja que informa periòdicament de quins projectes, publicacions, activitats, estudis i actes s'hi duen a terme, com també dels enllaços a altres pàgines de sociolingüística catalana i estrangera. D'entre les propostes de formació de la Xarxa, cal destacar-ne els cursos d'estadística per a (socio)lingüistes, que es fan de manera periòdica i tenint en compte diversos nivells, com també l'assessorament estadístic. De manera complementària a la pàgina web, la Xarxa distribueix, de manera quinzenal, el *Butlletí de la Xarxa CRUSCAT*, amb informació sobre quines en són les novetats, quines les publicacions més interessants, quines les notícies de sociolingüística més impactants, quines activitats de recerca, congressos, cursos, conferències i premis hi ha previstos, etc. Si voleu inscriure-us-hi per rebre'l al vostre correu electrònic, o si voleu informar-vos de qualsevol altre tema relacionat amb la Xarxa, escriviu un correu electrònic a cruscat@iec.cat.

En quins projectes treballa?

La Xarxa CRUSCAT duu a terme una sèrie de projectes, propis o en col·laboració amb altres entitats, de caire molt diferent, però sempre al voltant dels coneixements, les representacions i els usos del català. El projecte principal de la Xarxa, no obstant això, és «La situació sociolingüística del català: xifres, fets i mapes», que té com a eix central la creació d'uns mapes que permeten visualitzar la situació de la llengua catalana, des de 1975 fins a l'actualitat, en el conjunt del domini català. El web es nodreix dels estudis més sòlids disponibles (estadístiques, censos i padrons), i en projecta les dades principals sobre un mapa. En

aquests moments, la pàgina permet saber la situació del coneixement de català segons els censos i els padrons, però més endavant s'hi incorporaran les dades provinents de diverses enquestes i les relatives als usos lingüístics. Si voleu consultar els mapes, aneu a www.demolinguistica.cat/demoling.

Quin tipus de publicacions fa?

La Xarxa CRUSCAT genera tres tipus diferents de col·leccions: la col·lecció *Xarxa CRUSCAT*, la col·lecció *Dossiers* i la col·lecció *Documents de treball*. En relació amb la primera col·lecció, ja hi ha quatre números, en paper i en format electrònic, però està previst que en els propers mesos n'apareguin un parell més. Els títols de les obres són, en aquest ordre: *Les dades lingüístiques dels censos de l'any 2001: alguns dubtes i limitacions*; *Estadística sobre els usos lingüístics a Catalunya 2003: una síntesi*; *Els estudis sobre la situació sociolingüística al País Valencià*, i *Integrar, des de la fragilitat? Societats plurilingües davant els reptes de les immigracions multilingües: Suïssa, Brussel·les, Luxemburg, Quebec i Catalunya*. En les altres col·leccions podeu trobar títols com ara *Posició i perspectives del català en el sector editorial. Lectura conjunta d'algunes enquestes recents*; *El coneixement del català. Informe resum per al president de l'Institut d'Estudis Catalans, Usos lingüístics a les administracions a Catalunya i altres territoris de l'àmbit lingüístic català* o bé *Propostes de millora de les recerques demolingüístiques: canvis en l'EUL*. Podeu consultar aquestes publicacions, i d'altres no esmentades que no formen part de les tres col·leccions, a la pàgina web de la Xarxa.

Eva Gomàriz

Estudiant del doctorat en Llenguatge i Variació

El sofà literari

Mo no síl · lab two

I want to break free. Que say these men. Jo vull nom nou.
Vull change in my life. No vols que t'ho say? Doncs go! I
don't want to see you mai més. Why em dius this? Què t'he
fet jo? Tu sí que en saps. You know how to do this, but I
don't.

This life is full of shit. Que no ho veus? Vés al cau, que no et
see you. You will be més safe. I am sure. See you un dia.
And les things will have changed. Good sort!

Ana May

Estudiant de Enginyeria Química

II Premi universitari de poesia

ENXARXA'T
26 núm. 11

En aquest número de l'ENXARXA'T el sofà literari el destinem a la publicació del guanyador del primer premi de poesia, dedicat en aquesta segona edició a Maria-Mercè Marçal. Volem esmentar els finalistes d'aquest premi, el qual es va lliurar en el marc de la Primavera de la Llengua 2007:

1r premi: Cristina Balaguer Escriche (Facultat de Filosofia):

Endavant, Restes, Clissats de natura.

2n premi: Clara Comas Barenys (Facultat de Filologia):

A llapissades; M'estima, no m'estima; A ca la modista no es fan petons.

3r premi: Oriol Prat Altimira (Facultat de Filologia):

Poema d'enveja, amor i odi amb un vers de Zagajewski

Restes

D'un altre dia, el tic tac
en sento la remor del silenci que marca les passes
fins la cuina on cerco, olorant la pudor estiuenca
de la nevera que crida una nova dieta,
el xiuxiueig elèctric de l'endoll;
enretiro la cadira

m'assec

i em concentro
en la clau del veí que tanca la porta d'un cop sec
i camina fent grinyolar la sola de goma i el plàstic
de les bosses on viatgen les restes d'un sopar amb
amics,
que feia anys que no es veien, i el vidre
colpeja les ampolles

esperant

que degotegi
el cafè negre com el carbó que comença a esgotar-se,
segons les notícies, per l'avarícia o manca de perícia
d'habitants emmudits arrapats a les cames depilades
que repiquen ufanoses damunt el parquet flotant
instal·lat sobre

el no-res

dels cossos papers vestits que s'esfumaran
com les rialles i paraules —que he deixat d'entendre—
missatge de sorra que cobreix el gran soroll i em convi-
da,
on un llapis de punta rodona dibuixa finestres
per on entra un nou aire que em desenganxa
d'un sòl que m'és, cada cop, més

i més familiar.

Endavant

Benvinguda inadvertida de l'estora vigilant
despulleu el penja-robes d'encaixades i mal temps
dins aquest càlid termòstat enfileu passes als sons
arrauliu-vos en mirades que no jutgen els instants
en pàgines envellides de la molsa del barnús
feu enrere trepitjades per sobre els nítids llençols
enceteu vides il·lògiques mentre la lluna es fon
obriu les finestres buides als silenciosos matins
glopejades les genives de vacus agraiments
enretireu les cortines cloent de pruna els confits
sortiu perquè encara resten interminables graons
de previsibles tempestes d'impossible aixoplugar.

Clissats de natura

Informalment el manglar entra en nirvana
orgànic epitafi retorçat
silenci
els supernumeraris trematodes velluten
adherències calibrades en cerimònia
diürna
enjogassadament la fenosa glabra
interpenetra un llong menovell
de natura
obaga òrfica paràsita pelegrina
rapsòdia ruixada de verd;
hamamelis que dansa
mentre
l'asprella maula extrapola
crancs obnubilats pel retard
de les aigües
calmes
on un silur tímidament filosofa
sobre la commoció provocada
pel bentos límnic
arrapat
mentre a fora una llenega creix
ignorant que, sota el miceli,
el roure germina.

Cristina Balaguer va néixer a Ginebra (Suïssa) però
des de petita que ha viscut a Barcelona.

Va llicenciar-se en Biologia l'any 1994 i en Filosofia
l'any 2006. Actualment està fent un doctorat en
Ciència Cognitiva i Llenguatge. Entre els seus poetes
preferits i/o referents hi ha Carles Hac Mor, Lluís Calvo,
Esther Xargay, Lluís Urpinell, Maria Mercè Marçal i J.V.
Foix, entre altres.

Zona de lectura

En un poema que duu per títol “El sol” Milosz adverteix que es pot perdre el que veiem en la memòria si mirem el sol directament perquè, diu, “La terra sencera és un poema / Quan damunt d’ella el sol és un artista”. El poema, escrit en plena guerra durant els anys d’ocupació nazi, va sortir a la llum el 1945 dins el llibre *Salvació*, l’any que naixia Adam Zagajewski.

El retorn a la infància perduda és un dels temes literaris de Zagajewski, autor que, com Czeslaw Milosz i tants altres intel·lectuals i artistes de l’Europa Central, ha viscut les conseqüències de les grans guerres europees del segle XX. Hi ha persones sedentàries, d’altres són emigrants i, per últim, afirma l’escriptor polonès, alguns no tenim llar. L’exili acompanya Zagajewski en aquest sentit ampli de la indigència interior des que, de petit, passejava amb el seu avi per la ciutat industrial de Gliwice. Els dos agafats de la mà evocaven, un en el record i l’altre en la imaginació, la utòpica ciutat de Lvov, des de la qual havien estat deportats durant el conflicte bèl·lic. Tal com relata a *Dos ciudades*, un llibre d’assaig que conté fragments autobiogràfics, el seu avi perdía la memòria i en recuperava una altra mentre caminava amb el desig de recórrer els carrers de la seva ciutat natal, una ciutat submergida en el

Rere molts diluvis

record. També la seva tia Wisia es va acabar refugiant en la desmemòria. Aquesta senyora extravagant que regalava als seus nebots monedes de coure d’abans de la guerra es va traslladar mentalment a Lvov i, des de llavors, recitava una vegada i una altra un poema de Tetmajer.

El 1970 moria l’avi de Zagajewski i una dècada més tard la tia Wisia, tots dos víctimes del temps i no pas de les guerres. En aquells anys Zagajewski era un tímid estudiant universitari que es passejava sol per Cracòvia, una “veritable ciutat” plena de botigues, teatres i museus, i a les llibreries de vell comprava llibres de Nietzsche, obra que, com la de Milosz, estava prohibida pel totalitarisme. Precisament el 1980, quan va morir la tia Wisia, Milosz rebia el Premi Nobel de Literatura a l’edat de seixanta nou anys i tornava a Polònia després d’un exili llarg. Al poema “Retorn a Cracòvia l’any 1980” observa el mercat, les floristes i les noies que passen “amb el fru-fru de les faldes” i mentre el món comença a oblidar els petits detalls ell recorda encara els rostres del passat.

“Recordes encara què era una casa?” es pregunta a *Terra de foc* Zagajewski. “Una casa, butxaca d’abric per a la tempesta,” és en certa manera la imatge antitètica del caminant etern amb el qual s’identifica l’escriptor de *Dos ciudades*. A través d’aquests escrits i dels poemes inclosos a *Antenas*, el seu darrer llibre publicat en castellà, podem imaginar-nos un Zagajewski ja adult llegint Milosz una tarda de maig. A la pluja hi ha antenes que transmeten veus del passat i des de la finestra Milosz dóna veu al pare de dos nens que observa Europa i diu: “Fumeja encara, rere molts diluvis, / Casa dels gossos, gats, cavalls i gent”. Com el corrent

d’un riu l’aigua s’enduu el record d’un moment efímer però la poesia es rebel·la contra el temps i rema riu amunt “enllà, enllà. / I ni és ni va ser. Solament perdura el moment etern”.

Zagajewski, com l’infant del poema de Milosz que dibuixa guerres agenollat en un pupitre, flirteja amb la ingenuïtat per tal de seguir buscant allò sublim. En aquest pelegrinatge etern la bellesa d’una flor o d’una estrella s’agafa de la mà amb el rostre del dolor, de la mateixa manera que conviuen tots els contraris al jardí del món. La poesia, com a vehicle d’unió entre l’experiència terrenal i la recerca mística, esdevé una altra viatgera eterna cap a una meta inabastable, que no inexistente. El poeta sense llar torna a la ciutat a la qual no pot oferir res, només allò que ha oblidat i allò que recorda, és a dir els seus silencis i les seves paraules.

Irene Tarrés

Estudiant de Filologia Catalana

Bibliografia:

- MIŁOZ, Czesław. 2006. *Travessant fronteres*. Traducció i introducció de Xavier Farré. Barcelona: Proa.
- ZAGAJEWSKI, Adam. 2005. *En defensa del fervor*. Traducció de J. Slawomirski i A. Rubió. Barcelona: Acantilado.
- (2006): *Dos ciudades*. Traducció de J. Slawomirski i A. Rubió. Barcelona: Acantilado.
- (2007): *Antenas*. Traducció de Xavier Farré. Barcelona: Acantilado.
- (2004): *Terra de foc*. Traducció de Xavier Farré. Barcelona: Quaderns Crema.

Entrevista a Lolita Bosch

La teva novel·la *Qui vam ser* acaba amb els versos d'un poema que seran, potser, l'única memòria de la ciutat. La literatura ens fa ser qui som a través del temps?

No, tot ens fa ser qui som. La literatura és moviment, no missatge.

De vegades les paraules són com els viatges de Mèxic a una altra ciutat, la d'ella. Hi ha una voluntat de difuminar el moviment amb la pròpia mirada interior en les repeticions i en

els salts endavant i endarrere del relat?

Sí, m'agrada com ho veus. Hi ha una intenció de difuminar. No exactament el moviment, sinó el temps. I de posar unes veus al damunt de les altres.

Què hi ha de màgic en el fet de posar-se un vestit vermell per escriure o, per exemple, en la coincidència a Elisa Kiseljak que totes les coses importants passin els dijous?

Són aspectes en els quals la literatura es pot detenir i fer que el lector també

s'aturi i s'hi fixi. Fa que el món sembli un lloc poètic.

A *Tres històries europees* el lector és convidat a saltar la frontera entre realitat i ficció i entra en un joc on, com en la literatura de Rulfo, els límits es difuminen. T'ho agraeixo, però són intencions (i capacitats) diferents. Rulfo mai no parla d'escriptura als seus textos, sinó de la frontera entre la vida i la mort. A mi, en canvi, m'agrada que el lector a vegades pugui adonar-se que el que està llegint és una construcció.

La inclusió de fotografies i poemes són recursos que utilitzes. El bilingüisme en la literatura és paral·lel a la mescla de recursos o de gèneres?

M'interessen totes les narracions, no només la literària. I tot i que aquesta és l'única que tinc interès a fer, per ara, m'agrada veure com es pot posar en contacte amb altres discursos.

Recentment s'ha celebrat a Barcelona el festival de literatura Fet a Mèxic, iniciativa que tu has organitzat. Aquest diàleg entre literatures juga també a difuminar fronteres?

No, no tot és tan "postmodern" ni tan intencional. És més aviat, com ha passat sempre, de parlar de literatura amb nous interlocutors. La idea és pensar la literatura.

Irene Tarrés

Estudiant de Filologia Catalana

Insòlit somni, insòlita veritat / Insólita ilusión, insólita certeza

LOLITA BOSCH

Empúries, 2007 / Mondadori, 2007

"Tot li surt gairebé. Amb prou feines. Encara que no per optimisme o per confiança. Cantolla, simplement, és un home amb fe". Joaquín de la Cantolla y Rico, nascut a Ciutat de Mèxic el 1829, és el protagonista d'aquesta història insòlita que mescla realitat i ficció i a qui els lectors seguiran en un recorregut per la història del país. Cantolla no va ser un dels sis nens herois que van morir defensant el Castell de Chapultepec contra l'exèrcit dels Estats Units durant la Guerra de la Intervenció i el seu nom serà oblidat. Al llarg de la seva vida, com un infant etern, vol posar en pràctica el somni pel qual segueix existint i la seva perseverança serà el motor de la creació. Aquest home amb fe es proposarà construir un segon pis a la Ciutat de Mèxic, "un segon pis de globus aerostàtics que es lligaran al món amb àncores gegants".

En llegir la darrera novel·la de Lolita Bosch —ahora que gaudia de les boniques il·lustracions d'Elisenda Estrems— em va venir al cap la història de Lino *el Bueno*, un home nascut el 1848 a Alcolea del Pinar (província de Guadalajara) que va dedicar vint-i-un anys de la seva vida a picar una casa a l'interior d'una gran roca. El primer dia que es va posar davant la immensa roca amb un petit pic, el poble se'n reia i el tractava de boig però ell, convençut que podia aconseguir una casa per a la seva família, va seguir perforant la pedra dia rere dia fins a aconseguir fer realitat el seu somni.

Tampoc Benito Juárez es pren gaire seriosament la proposta de Cantolla d'enlairar-se en globus des del jardins del Castell de Chapultepec el dia del seu aniversari, però li dona permís per volar. I Cantolla, sol, sense els nens herois, es prepara per fer volar Mèxic amb ell.

Més que voluntat, com en el cas potser de Lino, en la insistència de Cantolla hi ha una fe implícita vers la seva meta, un meta que neix en el territori ingenu de la imaginació. I en lloc de dubtar o de deixar-se vèncer pels obstacles el personatge, es llança de ple a construir un nou món, com l'escriptora davant el full en blanc.

Zona de ciència

El camí de la ciència

Ja sigui mitjançant els diaris, les revistes, la ràdio, la televisió o Internet, els ciutadans anem adquirint coneixements periòdicament. De totes aquestes fonts, en traiem informació i ens assabentem de l'actualitat. Per això és de vital importància que les notícies, en forma d'articles, reportatges o entrevistes, siguin del tot fiables i veraces, sobretot els que parlen de conceptes relacionats amb la ciència.

Últimament, s'ha vist, en molts mitjans de comunicació, notícies massa sensacionalistes d'alguns fenòmens mediambientals o bé notícies de ciència que alarmen la població sense tenir un rerefons fonamentat en experiments o investigacions reals. De fet, és normal: els mitjans de comunicació busquen un titular que atregui l'atenció.

Per altra banda, en moltes universitats i centres d'investigació científica, es porten a terme importants tasques de recerca, però aquestes investigacions, tot i que es publiquen a moltes revistes científiques, no arriben a la societat en general. Les

raons bàsiques són dues: manca d'interès pel públic general i ús d'un llenguatge massa especialitzat.

On vull anar a parar en tot això? Doncs que és necessari quelcom que vetlli per la normalització de la ciència i la divulgació científica, que dinamitzi la presència de la ciència als mitjans de comunicació, que vetlli per la independència i objectivitat dels continguts d'aquest tipus de notícies, i faciliti la circulació i divulgació de les idees, tant des de les universitats com des de particulars. I aquest quelcom ja existeix: l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC).

L'ACCC és una entitat creada amb els objectius que he esmentat al paràgraf anterior, constituïda l'any 1990, però totalment nova per mi —ja que l'acabo de descobrir—. Agrupa una sèrie de comunicadors científics, periodistes especialitzats, divulgadors i científics, en l'àmbit català, que tenen un interès comú: una correcta comunicació de la informació científica en els mitjans escrits i audiovisuals.

A part dels objectius esmentats, és una associació creada perquè la ciència contribueixi al progrés social, tot ampliant-ne la informació, i facilitant la formació dels seus socis alhora que incentiva el debat i l'autocrítica. Per ajudar en aquesta tasca, l'ACCC disposa, entre altres, d'una eina molt important i consolidada: una llista de correu electrònic. A partir d'aquesta llista, els socis que ho desitgin poden informar a tots els altres d'esdeveniments científics, exposicions, conferències o, simplement, comentar algunes notícies aparegudes recentment als mitjans de comunicació.

A més a més, l'ACCC també té una publicació pròpia: *Papers de l'ACCC*, i organitza concursos i premis per incentivar la divulgació de la recerca científica. També aposta per la formació de grups consolidats de ciència i l'organització de cursos, cicles de conferències i jornades de divulgació científica.

Anna May

Estudiant d'Enginyeria Química

Cursos de llengua catalana 2n semestre 2007-08

Cursos de primer nivell

Les persones que volen començar a estudiar català es poden inscriure als cursos de Català inicial per a universitaris, de 40 hores, que es fan a partir del 28 de gener. També poden fer el curs Comprensió i iniciació oral (mòdul 1), de 40 hores, que s'imparteix en diversos calendaris durant els mesos de febrer i març. Poden continuar l'aprenentatge amb el curs de Comprensió i iniciació oral (mòdul 2), de 40 hores, i hauran acabat el primer nivell equivalent al nivell bàsic de català (A bàsic).

Cursos de segon i tercer nivell

Agilitació oral, Fluïdesa i correcció oral. Cursos orientats a la llengua oral per als qui ja han estudiat català. En acabar el curs de Fluïdesa i correcció oral es pot obtenir un certificat equivalent al nivell elemental de català (A elemental).

Cursos de nivell avançat

Nivell intermediari, de suficiència i superior. Aquests tres nivells permeten practicar i consolidar la llengua escrita i els registres parlats més formals. Són equivalents als certificats B, C i D de la Generalitat de Catalunya. El nivell superior es pot convalidar per crèdits de lliure elecció.

Cursos específics amb valors de crèdits de lliure elecció

Curs de formació per a l'acollida lingüística i cultural. Taller d'espai lingüístic personal. La llengua catalana i les tecnologies de la informació i de la comunicació. Es poden convalidar per crèdits de lliure elecció.

Condicions

Lloc: la majoria de cursos es fan a l'edifici de Sants, carrer de Melcior de Palau, 140, Barcelona. En aquest edifici també hi ha el Centre d'Autoaprenentatge de Llengua Catalana.

Inscripcions: la inscripció als cursos avançats comença el 14 de gener a l'edifici de Sants.

Informació i inscripció Serveis Lingüístics Universitat de Barcelona (Edifici de Sants) Melcior de Palau, 140
08014 Barcelona

Horari: matins, de 10 a 13 h;
tardes, dilluns i dijous, de 16 a 18 h

Tel.: 934 035 478 × Fax: 934 035 484 formacio.sl@ub.edu ×
www.ub.edu/slc

Trobareu informació detallada al web dels Serveis Lingüístics de la UB: <www.ub.edu/sl>.

Publicada la *Guia de conversa universitària català-castellano-aranés-euskara-galego*

La finalitat de la guia, que vol ser un reconeixement del plurilingüisme de l'Estat espanyol, és proporcionar una eina que doni recursos per a la comunicació universitària i afavoreixi la mobilitat d'estudiants en l'àmbit estatal. En vint-i-un capítols es presenten les frases i els mots més habituals de situacions comunicatives o espais concrets universitaris, com ara la matriculació, l'allotjament, la biblioteca, el servei d'esports o l'aula d'informàtica. A més, l'obra inclou un vocabulari en les cinc llengües amb els mots més necessaris per sobreviure als campus.

La nova versió pentalingüe forma part de la col·lecció de guies de conversa universitària, al costat de les versions publicades en alemany, amazic, anglès, àrab, castellà, francès, italià, neerlandès, polonès, portuguès i rus. A banda, de la versió electrònica d'aquestes publicacions, que es pot consultar a la pàgina www.ub.edu/sl/guiesconversa.htm, els exemplars en paper es distribueixen de franc entre l'alumnat de mobilitat internacional, amb el suport del Comissionat per a Universitats i Recerca.

← continua de la pàgina 32

Creus que hi prou divulgació científica en català?

N'hi ha més de la que sembla, però la distribució que tenen els llibres escrits en català és relativament escassa, la qual cosa fa que no arribin a tot arreu. Les tirades són curtes i, a més, la hiperproducció de llibres fa que les novetats durin molt poc. Per altra banda, en català hi ha molta divulgació en biologia i medi ambient, però poca en química, física i matemàtiques.

El teu nou projecte té a veure amb "el secret de les paraules". Què en penses de les llengües?

Normalment escric en català, ja que en castellà, anglès i francès no puc fer tants jocs de paraules, que m'agraden perquè fan pensar. El llibre *La truita*

cremada va costar molt de traduir precisament perquè hi havia un munt de jocs de paraules. Em vaig haver d'inventar un capítol en la versió castellana per explicar els jocs de paraules que havien estat impossibles de traduir. El proper llibre té a veure sobre les paraules que tenen dos significats: un de comú i un de científic, com energia o composició. A part, se'n prepara un altre sobre la ciència i la cuina.

Val la pena dedicar la vida a la ciència?

El que val la pena és poder decidir què vols fer, i és un luxe que la major part de la població no té. Més que a la ciència, he dedicat la vida en el món on està la ciència, ja que també m'he dedicat a l'administració per fer

possible que altres facin ciència. Tot plegat és un món molt curiós i apassionant, i amb molta llibertat.

Ja per últim: els teus models són Feynman i Carl Sagan?

Del Feynman vaig aprendre l'ús de les analogies, que em van fer agafar una nova manera de pensar. Carl Sagan explica i escriu bé, però tot del seu món, és molt interessant però no ajuda a fer *clicks* mentals. En aquest sentit m'agrada més Isaac Asimov. També Ian Stewart, entre altres, i els que relacionen entre si camps aparentment distants.

Anna May

Estudiant d'Enginyeria Química

Quatre paraules amb...

CLAUDI MANS

Em dic Claudi Mans i Teixidó. Tinc 59 anys, sóc de Badalona, estic casat i tinc dues filles. Ara faig de catedràtic d'Enginyeria Química a la Universitat de Barcelona. Els meus interessos són la divulgació de la ciència i escriure, a part d'ensenyar. Interessos fora d'aquí: música i muntanya.

En referència al teu últim llibre *El secret de les etiquetes*, esperaves el gran èxit que ha tingut i, a què creus que és degut?

No espero res, perquè escric per a mi i els meus. Sé que va sortir a la llista dels més venuts en català de no ficció, però m'ho creuré quan em paguin la liquidació de drets d'autor.

Crec que hi ha gent a qui li interessa els aspectes científics i gent a qui li interessa saber què passa al món on viu. També hi ha gent que té por i l'intenta mitigar amb llibres d'autoajuda. Aquest llibre podria ser un d'autoajuda, però pensat des de la reflexió i la ciència.

Una altra cosa és el llenguatge. No es pot parlar bé de ciència amb un llenguatge que entengui tothom, però s'ha d'intentar. S'ha de pensar en les persones que llegiran el llibre, —les editorials en diuen “grup payoutador”—. El meu eren les persones que han passat l'ESO, però em consta que s'ho llegeixen molts professors, i també químics.

Sabem el que consumim?

No. La gent té uns hàbits i els va seguint. Els hàbits antics eren bastant saludables, en canvi ara, amb la nova estructura de la societat, és més difícil poder mantenir una dieta equilibrada, ja que contínuament aportem calories extres a l'organisme. Cal una educació per canviar els hàbits, però és difícil.

Com es combina el secret d'un producte amb l'obligatorietat d'informar de la seva composició química?

Una etiqueta és un compromís entre tres: el consumidor, que ho voldria saber tot; el fabricant, que no voldria explicar res, i l'Administració, que hi ha de posar ordre. El secret es produeix perquè la informació no és quantitativa, sinó qualitativa. Només s'ha d'indicar la quantitat quan la publicitat ho destaca. A part, les aromes tampoc s'expliquen en detall, tot i que són autoritzades. Només s'especifiquen les que poden provocar algun problema tipificat, com la cafeïna.

Què fa falta per ser un bon divulgador científic?

Saber ciència, conèixer què sap el públic al qual et dirigeixes, posar-te al seu lloc i intentar comprendre que no entén tots els mots.

En referència als mitjans de comunicació, creus que són un bon mitjà de divulgació o bé només fan ressò de les notícies més sensacionalistes?

Els mitjans de comunicació són l'única cosa que hi ha, fora de l'educació, entre la producció científica i el públic. Ells

busquen “la notícia” que ha de cridar l'atenció. Normalment la ciència no mostra moltes novetats: la recerca és molt lenta. Ara bé, moltes vegades es destaca la recerca no pel que és, sinó pel que podria arribar a provocar, com previsions catastròfiques. Ara bé, el 95% de la recerca que es fa no és prou interessant per als mitjans de comunicació, ja que agrada més el titular que no l'anàlisi.

Com es podria fer perquè la transferència entre la recerca que es fa a la Universitat cap als mitjans de comunicació fos eficaç?

És important que la gent que paga la Universitat sigui conscient que li és útil: veient que en surten persones formades i que l'activitat que s'hi porta a terme, recerca i transferència de tecnologia, serveix per alguna cosa. La major part de vegades alguna empresa n'és la beneficiària i, per tant, difondre tot el que es fa és difícil, ja que hi ha el “secret industrial” i les patents, a més del problema inherent de la recerca: llenguatge complicat i continguts poc apreciables a simple vista. És una feina difícil però necessària perquè la gent no es pensi que aquí només es donen classes.

Creus que els que es dediquen a la divulgació científica haurien de ser periodistes o científics?

Alguns periodistes no es fien del professor que explica la seva recerca, ja que diuen que és per propi interès. També hi ha científics que no es fien dels periodistes perquè trivialitzen i no expliquen bé la recerca. Més aviat sóc partidari que siguin periodistes amb formació especialitzada, perquè realment no és tan necessari saber ciència com saber a qui et dirigeixes per explicar-la, tot i que s'ha de tenir una noció mínima. Els científics que es dediquen a divulgar més aviat fan llibres.